

COI Focus

LIBANON

Seksuele minderheden

23 januari 2023

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	4
1. Juridisch en institutioneel kader	5
1.1. Wetgeving	5
1.1.1. Wetten die homoseksualiteit veroordelen.....	5
1.1.2. Wetten die rechten aan homoseksuelen toekennen	7
1.2. Gerechtelijke acties.....	7
1.2.1. Tegen homoseksuelen.....	7
1.2.2. Tegen daders van homofoob geweld	11
1.3. Houding van de ordediensten	11
1.3.1. Ten opzichte van homoseksuelen	11
1.3.2. Ten opzichte van daders van homofoob geweld	16
2. Sociaal klimaat	17
2.1. Houding van de maatschappij.....	17
2.1.1. Sociale voorstellingen van homoseksualiteit.....	17
2.1.2. Standpunt en rol van de media	21
2.1.3. Homofoob geweld.....	22
2.1.4. Schending van rechten.....	22
2.2. Zichtbaarheid	23
2.2.1. Vrijheid van meningsuiting	23
2.2.2. Ontmoetingsplaatsen	23
2.2.3. Verenigingen	25
3. Sociaal-politieke context	28
3.1. Algemene situatie van het land.....	28
3.2. Standpunt van de politieke actoren	28
3.3. Standpunt van de religieuze actoren	30
3.3.1. Islam	30
3.3.2. Christendom	32
Samenvatting	33
Bibliografie.....	35

Lijst van afkortingen

AFFE	Arab Foundation for Freedoms and Equality
AI	Amnesty International
IRBC	Immigration and Refugee Board Canada
EDJA	Institut d'Etudes sur le Droit et la Justice dans les Sociétés Arabes
GS	General Security
GSRS	Gender and Sexuality Resource Center
HRW	Human Rights Watch
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
IDAHOT	International Day Against Homophobia and Transphobia
IDS	Institute of Development Studies (University of Sussex)
ILGA	International Lesbian and Gay Association
IMF	International Monetary Fund
ISF	Internal Security Forces
LGBTQ	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender & Queer
NAP	National Aids Programme
NEDWA	Networking, Exchange, Developments, Wellness and Achievement
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNRWA	United Nations Reliefs and Work Agency for Palestine Refugees
VN	Verenigde Naties

Inleiding

In het internationale discours over mensenrechten gebruikt men tegenwoordig de afkorting LGBTQ (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender, queer) om te verwijzen naar seksuele minderheden. De afkorting kan ook slaan op instellingen, organisaties en individuen die de rechten van deze personen verdedigen. Hoewel de leden van verschillende seksuele minderheden in een bepaalde context een gelijkaardige druk kunnen ondervinden, bevinden ze zich niet noodzakelijk in dezelfde situatie. Seksuele oriëntatie en genderidentiteit zijn twee verschillende problematieken. De seksuele geaardheid "verwijst naar eenieders vermogen om zich zowel emotioneel, gevoelsmatig als seksueel aangetrokken te voelen tot personen van het andere geslacht, van hetzelfde geslacht of van beide geslachten en hiermee intieme relaties te hebben" [vertaling].¹ De genderidentiteit "verwijst naar eenieders diepe innerlijke en individuele ervaring met betrekking tot zijn of haar gender [mannelijk of vrouwelijk] die al dan niet overeenkomt met het geslacht dat bij de geboorte werd toegekend. De term genderidentiteit omvat zowel de persoonlijke beleving van het lichaam (met inbegrip van de eventueel vrijwillig gekozen medische, chirurgische of andere aanpassingen van het fysieke voorkomen of de lichamelijke functies) als andere uitingen van het gender, zoals kledij, taal of gedragingen".²

Deze COI Focus bestaat uit drie delen.

Het eerste gedeelte onderzoekt de wetgeving met betrekking tot de seksuele geaardheid. Het beschrijft ook de gerechtelijke acties door de overheid, in het voor- of nadeel van LGBTQ, al dan niet volgens bestaande wettelijke bepalingen.

Het tweede gedeelte behandelt de situatie van LGBTQ in de samenleving. Enerzijds beschrijft het de sociaal-culturele percepties van LGBTQ, het geweld tegen LGBTQ en de eventuele verschillen in de behandeling van LGBTQ op sociaal-economisch vlak. Anderzijds schenkt het tweede gedeelte aandacht aan hun sociale leven, zoals hun ontmoetingsplaatsen of verenigingen.

Tot slot bekijkt het derde hoofdstuk de huidige algemene politieke context en, meer bepaald, het standpunt van de politieke en religieuze autoriteiten ten aanzien van de LGBTQ-gemeenschap.

Cedoca heeft voor deze COI Focus beroep gedaan op uiteenlopende bronnen. Op het vlak van rechtspraak en houding van de religieuze actoren gaat het onder meer over juridische en academische studies. Discriminatie tegen de LGBTQ-gemeenschap komt aan bod in talrijke geraadpleegde bronnen, met name rapporten van diverse Europese asieladministraties en bijdragen in de pers, onder andere Al Monitor, Al Jazeera, L'Orient-Le Jour, Middle East Eye, Reuters, BBC, The Economist, CNN, The New York Times, Agence France-Presse (AFP), Le Monde, Le Figaro en Der Spiegel. Libanese en internationale mensenrechtenorganisaties volgen de situatie goed op en vooral Human Rights Watch (HRW) heeft veel over de materie gepubliceerd. Voorts zijn er in Libanon diverse belangengroepen van de LGBTQ-gemeenschap die veel relevante informatie verstrekken.

Bij spelling van plaatsnamen maakt Cedoca gebruik van de meest gangbare internationale annotatie.

¹ "Refers to each person's capacity for profound emotional, affectional and sexual attraction to, and intimate relations with, individuals of a different gender or the same gender or more than one gender" : United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 22/09/2010, [url](#)

² "Refers to each person's deeply felt internal and individual experience of gender, which may or may not correspond with the sex assigned at birth. It includes the personal sense of the body (which may involve, if freely chosen, modification of bodily appearance or function by medical, surgical or other means) and other expressions of gender, including dress, speech and mannerisms" : United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 22/09/2010, [url](#)

1. Juridisch en institutioneel kader

1.1. Wetgeving

1.1.1. Wetten die homoseksualiteit veroordelen

Homoseksuele betrekkingen zijn strafbaar in Libanon. De relevante wettelijke bepaling is artikel 534 van het strafwetboek van 1943:³

“Seksuele gemeenschap tegen de natuur is strafbaar met een gevangenisstraf tot één jaar”.⁴

Daarnaast zijn er nog een aantal wetsartikels in de strafwet die een indirecte impact hebben. De artikels 531 en 532 stellen dat inbreuken op de publieke moraal bestraft worden met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en een boete. Volgens artikel 533 geldt dezelfde strafmaat voor de distributie en verhandeling van onzedige geschriften, tekeningen, afbeeldingen, films of afbeeldingen.⁵ Tenslotte stelt artikel 521 dat een man zich verkleedt als een vrouw of een plaats betreedt die gereserveerd is voor vrouwen strafbaar is. De strafmaat bedraagt zes maanden gevangenisstraf of een hoge boete.⁶

Het reisadvies voor Libanon van het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken stipt aan dat volgens het Libanese strafwetboek “tegnatuurlijke seksuele betrekkingen” strafbaar zijn. Buitenlandse Zaken stelt dat dit “traditioneel wordt geïnterpreteerd als homoseksualiteit”.⁷

Het leidende wetsartikel dat de omgang van de Libanese autoriteiten met de LGBTQ-gemeenschap bepaalt is het artikel 534 van het strafwetboek. De Immigration and Refugee Board van Canada (IRBC) stelde in 2004 dat het artikel vaak werd ingeroepen en doorgaans ook tot veroordelingen leidt.⁸ Nizar Saghiyeh, een advocaat en mensenrechtenactivist, bestudeerde in 2009 in nauwe samenwerking met de Libanese LGBTQ-organisatie Helem de juridische context van het wetsartikel. De auteur gaf aan dat er omstreeks 2009 een steeds grotere openheid omtrent homoseksualiteit heerste in Libanon met oproepen van intelligentsia en homorechtenverenigingen tot de afschaffing van artikel 534. Aan de andere kant was er in de praktijk een voortdurende discriminatie en werden leden van de LGTB-gemeenschap ook expliciet gevisieerd.⁹

Saghiyeh wijst er op dat de strafwet van 1943 is aangenomen toen Libanon een Volkerenbondmandaat was van Frankrijk. Destijds waren homoseksuele betrekkingen in Frankrijk echter niet strafbaar.¹⁰ De verbodsbepaling was in de eerste plaats van toepassing op betrekkingen tussen meerderjarige en minderjarige homoseksuelen. Pas bij de onafhankelijkheid van Libanon ging artikel 534 geleidelijk aan ook betrekking hebben op relaties tussen meerderjarige homoseksuelen. Dit leidde echter niet tot een aanpassing van de wet. Alles kwam neer op de interpretatie van de notie “seksuele gemeenschap

³ Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#); Helem, 04/2017, [url](#); IEDJA, s.d., [url](#); ILGA (Ramón Mendoz L.), 12/2020, [url](#); Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

⁴ De oorspronkelijke Franse tekst van dit artikel luidt: « Toute conjonction charnelle contre l'ordre de la nature sera punie de l'emprisonnement jusqu'à une année ».

⁵ Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#); IEDJA, s.d., [url](#); ILGA (Ramón Mendoz L.), 12/2020, [url](#)

⁶ IEDJA, s.d., [url](#); Human Dignity Trust, 2022, [url](#)

⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, s.d., [url](#)

⁸ IRBC, 13/10/2004, [url](#)

⁹ Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#)

¹⁰ Libanon was in 1943 bezet door de gaullistische Vrije Fransen, terwijl Frankrijk zelf gedeeltelijk ressorteerde onder Vichy. Ook in Vichy-Frankrijk was homoseksualiteit echter niet strafbaar.

tegen de natuur". De interpretatie van het artikel moet dan ook gehouden worden tegen een ruimere juridische context.¹¹

Voorts wijst Saghiyeh erop dat Libanese rechtbanken artikel 534 steeds beoordelen in samenspraak met andere bepalingen uit het strafwetboek. Bij de beoordeling van homoseksuele activiteiten zal een rechtbank ook kijken of er elementen spelen als overspel, minderjarigheid, toestemming en openbare zeden. Met dat laatste begrip wordt bedoeld of de feiten al dan niet plaatsvonden in de publieke ruimte. De Libanese wetgeving omvat ook een aantal specifieke strafbepalingen voor prostitutie. Op het vlak van verkrachting speelt er een genderelement in die zin dat er zwaardere straffingen staan op verkrachting van een vrouw dan op verkrachting van een man.¹²

Zoals Saghiyeh aanstipt is artikel 534 dus sterk aan de context gebonden en aan interpretatie onderhevig. Ook het ambtsbericht dat het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken in 2002 aan homoseksualiteit in Libanon wijdde, onderstreept het belang van de context en de interpretatie van artikel 534. Dit rapport stelt dat het strafrecht niet homoseksualiteit op zich strafbaar stelt, maar dat homoseksuele gedragingen wel vervolgd kunnen worden. De notie "conjonction charnelle contre l'ordre de la nature" of "tegennatuurlijke vleselijke gemeenschap" heeft een religieuze achtergrond en is niet speciaal gericht tegen homoseksualiteit, maar tegen iedere "tegennatuurlijke vleselijke gemeenschap". Zo kan onder dit delict ook de buitenhuwelijkse gemeenschap tussen een man en een vrouw worden vervolgd als deze "tegennatuurlijk" wordt bevonden, aldus het Nederlandse rapport. Maatgevend is vooral of de buitenwereld aanstoet neemt aan de gedragingen.¹³

De mensenrechtenorganisatie Arab Foundation for Freedoms and Equality (AFFE) en de LGBTQ-rechtenorganisatie Outright International publiceerden in 2018 een rapport over homoseksualiteit in een aantal Arabische landen, waaronder Libanon. Over het artikel 534 schreven ze het volgende:

"The term 'contradict the laws of nature' is interpreted broadly to apply to LGBTQ people. Despite the wording of the Article, activists have noted that the law has been applied to people on the basis of sexual orientation, without evidence of engaging in sexual acts. Youmna Makhlof, a lawyer working with Legal Agenda who represents defendants charged under Article 534, noted that there is yet-to-be a comprehensive study on the origins of the law. Despite progressive judgments in relation to Article 534 being issued in Lebanese courts, statistics compiled by Helem, Lebanon's first LGBTQ organization, suggest that the number of documented arrests under the article have gradually increased over the years."¹⁴

AFFE en Outright International besteden in hun rapport van 2018 ook aandacht aan de andere strafrechtelijke bepalingen die al dan niet fungeren als een middel om de LGBTQ-gemeenschap te viseren:

"In addition to Article 534, other morality laws and laws criminalizing sex work have been used to target LGBTQ people. These include Article 523: practicing and facilitating prostitution; Article 526: luring the public into acts of depravity; Article 527: relying on the prostitution of others; Articles 531 and 532: infringing public morals and ethics; and Article 533: trading indecent material. [Youmna] Makhlof explained that transwomen are particularly susceptible to being targeted by laws that criminalize sex work: 'Generally, the laws other than 534 are not applied unless they relate to the circumstances of the case. However, [law enforcement officials] associate transwomen with sex work. We have seen cases where transwomen are arrested off the street and have not been involved in prostitution.' Activists suggest that many lawyers are less willing to

¹¹ Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#)

¹² Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#)

¹³ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, Afdeling Asiel en Migratie, 08/2002, p.4, [url](#)

¹⁴ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

take on cases of alleged prostitution due to stigma, making it difficult for many transwomen to access representation.”¹⁵

1.1.2. Wetten die rechten aan homoseksuelen toekennen

In haar jaarrapport van 2020 beoordeelt de International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA) alle VN-lidstaten op de mate van wettelijke bescherming die de LGBTQ-gemeenschap al dan niet geniet. ILGA beoordeelt zes terreinen van bescherming:

- bescherming opgenomen in de grondwet
- brede wettelijke bescherming
- bescherming tegen discriminatie op de arbeidsmarkt
- wettelijke bescherming tegen haatmisdrijven
- wettelijke bescherming tegen aanzetten tot haat
- verbod op “therapie” die als oogmerk heeft de homoseksualiteit te “genezen [vertaling]”

ILGA stelt dat Libanon op alle zes de punten negatief scoort en dat er dus geen wetsbepalingen zijn die de LGBTQ-gemeenschap juridische bescherming verleent.¹⁶

1.2. Gerechtelijke acties

1.2.1. Tegen homoseksuelen

Zoals de studie van Nizar Saghiyeh en de observaties van het Nederlandse Ambtsbericht illustreren, laat de Libanese wetgeving veel ruimte voor interpretatie. De jongste decennia gaf de jurisprudentie van een aantal Libanese rechtbanken en hoven vorm aan het wettelijke kader voor de Libanese LGBTQ-gemeenschap.

Er bestond een trend onder rechtbanken om artikel 534 toe te passen in het geval van “sodomie” (anale penetratie) tussen mannen, maar niet noodzakelijk bij andere homoseksuele of gendergerelateerde handelingen. In 2007 sprak een rechter in Tripoli bijvoorbeeld twee mannen vrij waarvan bewezen was dat ze orale seks hadden bedreven. Er moest ook duidelijk sprake zijn van feiten, getuige de vrijspraak van een jongeman die zich “vrouwelijk gedroeg” in 2009 door een rechter in Baabda. Maar wanneer er sprake was van geslachtsverkeer volgde doorgaans een veroordeling zoals voor de rechtbank van Beiroet in 2007 in de zaak van een jongeman die bekend had “sodomie” te hebben bedreven met een man afkomstig uit een van de Golfstaten. Soms werden echter ook andere wetsartikels gebruikt. In 2006 veroordeelde een rechter in Beiroet twee beklaagden tot twee maanden cel omdat ze al kussend betrapt waren en dit op basis van artikel 531, schending van de openbare zeden. Bij een betrapping op een openbare plek steunde de vervolging in eerste instantie op de artikels 531 en 532 en eventueel pas na een latere bekentenis op artikel 534. Bij een veroordeling bedroeg de strafmaat bijna nooit één jaar. In de meeste gevallen ging het om gevangenisstraffen van één of twee maanden in Beiroet en Baabda, tot drie maanden in Tripoli. Soms kon de beklagde in plaats van de celstraf een boete betalen. Hoewel er veel uiteenlopende

¹⁵ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

¹⁶ ILGA (Ramón Mendoz L.), 12/2020, [url](#)

jurisprudentie was, bestond er tot 2009 een zekere consensus binnen de Libanese magistratuur dat anaal geslachtsverkeer strafbaar was.¹⁷

Rechtbank Batroun, 2009

Deze consensus veranderde in december 2009 met een vonnis van de rechtbank in Batroun. De zaak betrof twee jongemannen die waren gearresteerd toen ze samen in een auto waren aangetroffen.¹⁸ De rechter verwierp de klacht tegen van twee mannen die beschuldigd werden van een inbreuk op 534. Volgens de rechter was homoseksualiteit niet “tegennatuurlijk” en was het feit dat dat in het verleden wel als dusdanig werd beschouwd een “reflectie van de toenmalige sociale mores en gebruiken [vertaling]”. De rechter toonde zich bereid “om nieuwe patronen te aanvaarden, ook al zijn die niet voor iedereen gebruikelijk en nog niet algemeen geaccepteerd [vertaling]”.¹⁹ Zowel advocate en LGBTQ-activiste Youmna Makhlof als researcher Nizar Saghiyeh stellen dat het arrest van de rechtbank van Batroun een mijlpaal was.

Rechtbank Jdeide, 2014

In januari 2014 volgde weer een belangrijk vonnis, ditmaal door de rechtbank van Jdeide. Het betrof een transgender vrouw beschuldigd van seksuele betrekkingen met een man. Net zoals vijf jaar eerder in Batroun, stelde de rechter zich vragen bij het begrip “tegennatuurlijk” maar ging hij nog een stap verder door de genderidentiteit van de beklaagde te erkennen. De rechter stipuleerde dat genderidentiteit niet alleen op documenten steunt, maar dat ook de evolutie die iemand doormaakt en de eigen perceptie van diens gender van belang is.²⁰ Volgens de LGBTQ-nieuwswebsite Gay Star News was de beklaagde geboren met een intersekseconditie, werd een mannelijk gender toegekend, maar identificeerde de beklaagde zich, ook na enkele chirurgische ingrepen, in toenemende mate als vrouw. De rechter oordeelde dat ze met haar relatie met een man geen wet brak en citeerde daarvoor onder meer uit het vonnis van de rechtbank van Batroun in 2009.²¹ Voorts refereerde de rechter naar de Libanese grondwet die gelijkheid garandeert aan alle Libanese burgers en naar een resolutie uit 2011 van de Mensenrechtenraad van de VN betreffende de bescherming van personen die bedreigd worden ingevolge hun seksuele geaardheid.²² De voorzitter van de Libanese LGBTQ-rechtenorganisatie Helem, Georges Azzi verklaarde dat artikel 534 door deze vonnissen in toenemende mate “irrelevant” maakten. Volgens LGBTQ-activisten was het wachten op uitspraken van hogere hoven, het Grondwettelijk Hof of het Hof van Cassatie, om het parlement tot een standpunt te dwingen. Het vonnis betekende een eerste erkenning voor transgender personen in de hele Arabische wereld.²³

De beide arresten lieten zich de jaren nadien wel enigszins voelen op internationaal vlak. Tijdens een zitting van de VN-Mensenrechtenraad onderstreepte de Libanese diplomatieke delegatie op 12 december 2015 de relevantie van beide arresten:

“As for sexual orientation, although article 534 of the Penal Code stated that sexual intercourse contrary to nature was punishable, two court decisions had indicated that article 534 did not apply to homosexuals. The judiciary had played an important role in preventing and opposing acts of violence or discrimination against lesbian, gay, bisexual and transgender persons.”²⁴

¹⁷ Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#)

¹⁸ Beirut Pride, 2019, [url](#)

¹⁹ AFFE, Outright International, 2018, [url](#); Der Spiegel, 09/05/2010, [url](#); Erasing 76 Crimes, 03/02/2017, [url](#); Human Dignity Trust, 2022, [url](#); HRW, 02/02/2017, [url](#); The Huffington Post, 04/05/2014, [url](#)

²⁰ AFFE, Outright International, 2018, [url](#); Beirut Pride, 2019, [url](#); The Economist, 14/03/2014, [url](#); The Huffington Post, 04/05/2014, [url](#)

²¹ Gay Star News, 05/03/2014, [url](#); The Huffington Post, 04/05/2014, [url](#)

²² Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

²³ Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

²⁴ United Nations Human Rights Council, 22/12/2015, [url](#)

Hof van Beroep Beiroet, 2016

In januari 2016 volgde opnieuw een belangrijk vonnis voor de wettelijke positie van trans personen. Het Hof van Beroep in Beiroet bevestigde het recht van een (als vrouw geboren) man om het geslacht op zijn identiteitspapieren te wijzigen, dit met het oogmerk op een medische behandeling. Een rechtbank in eerste aanleg had het verzoek afgewezen. Volgens de rechter was de voorziene geslachtsoperatie echter "een medische noodzaak", een "logisch en fundamenteel recht". Het vonnis maakte het verkrijgen van papieren voor een transgender persoon veel makkelijker. Voordien moest men kunnen aantonen ongehuwd en kinderloos te zijn en dat de geslachtsverandering irreversibel was. Het Hof erkende nu echter het recht van een transgender persoon om een officiële personele status te hebben die zijn/haar geslachtsverandering reflecteert. De LGBTQ-organisatie Helem stelde dat een uitspraak van een Hof van Beroep als precedent kan gelden voor lagere rechtbanken.²⁵

Rechtbank al-Metn, 2016

In mei 2016 velde de rechtbank van al-Metn een vonnis omtrent een persoon van Syrische nationaliteit, man van geboorte, die langs de weg had gestaan in "vrouwelijke" kledij.²⁶ De rechter beoordeelde opnieuw de notie "tegennatuurlijk" en weigerde, op basis van de groeiende internationale consensus dat een niet-heteroseksuele geaardheid geen ziekte is, artikel 534 in overweging te nemen.²⁷

Rechtbank al-Metn, 2017

In januari 2017 behandelde de rechtbank van al-Metn opnieuw een zaak die verstrekende gevolgen zou hebben voor de LGBTQ-gemeenschap in Libanon. In 2015 waren er in een voorstad van Beiroet negen personen gearresteerd op beschuldiging van homoseksualiteit en aangeklaagd onder artikel 534.²⁸ De rechter stelde dat "homoseksuelen het recht hebben op humane en intieme relaties met wie ze willen, zonder bemoeienis of discriminatie betreffende hun seksuele geaardheid, net zoals alle andere mensen". Hij verwees expliciet naar artikel 183 van de strafwet dat betrekking heeft op de vrijheid van meningsuiting.²⁹ LGBTQ-activist Bertho Makso reageerde als volgt tegenover journaliste Florence Massena van Al-Monitor:

"The real victory will be when Article 534 is changed or abolished. But now the priority is to educate people to avoid homosexuals' persecution and make change happen, Makso said. This ruling is very important because the judge used a different law about personal freedom not affecting society, adding that the duty of the court is to protect human rights and people's dignity."³⁰

Volgens LGBTQ-activiste Youmna Makhoulf was het de eerste keer dat in een verwijzing naar artikel 534 verwezen werd in een context van rechten en vrijheden. Volgens haar was de rechter "holistisch" geweest in zijn vonnis door onder meer te refereren naar privacy, de Libanese wet, internationale medische criteria waaruit bleek dat homoseksualiteit geen ziekte is en tenslotte internationale mensenrechtenconventies. Makhoulf signaleerde ook dat ingevolge de grote aandacht van de media voor het arrest, artikel 534 voor het eerst het voorwerp was van een ernstig debat onder Libanese parlementsleden.³¹ Massena onderzocht daarop of het verregaande karakter van het vonnis eventueel

²⁵ Al Jazeera, 06/02/2016, [url](#); ILGA (Carroll A.), 05/2016, [url](#); L'Orient - Le Jour, 15/01/2016, [url](#); PinkNews, 28/01/2016, [url](#); The Legal Agenda, 11/01/2016, [url](#)

²⁶ Beirut Pride, 2019, [url](#)

²⁷ AFFE, Outright International, 2018, [url](#); Beirut Pride, 2019, [url](#); Lebanese Medical Association for Sexual Health, 17/05/2016, [url](#)

²⁸ Metro Weekly, 23/07/2018, [url](#)

²⁹ AFFE, Outright International, 2018, [url](#); BBC, 21/02/2017, [url](#); L'Orient - Le Jour, 30/01/2017, [url](#); Queer.de, 31/01/2017, [url](#)

³⁰ Al Monitor, 13/02/2017, [url](#)

³¹ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

politieke gevolgen zou hebben zoals de decriminalisering van homoseksualiteit en contacteerde het Libanese ministerie van Justitie:

“According to a source close to the Ministry of Justice, who spoke to AI-Monitor on condition of anonymity, ‘This ruling adopts a different position than the three previous rulings, whose judges had argued over the impossibility to define ‘nature’ to rule out criminalization by Article 534.’ She added, ‘I am convinced of this last approach because it brings same-sex conduct out of this text by using logic. Plus, the Lebanese law cannot be opposed to international conventions, having more power than the penal code.’ But she is not optimistic in regard to the amendment or abolition of Article 534. ‘I really doubt this law can be abolished because of the composition of the Lebanese parliament,’ she said. ‘They are very inspired by religious texts and the Quran says, for example, that homosexuality is a sin and it shouldn’t be talked about publicly. It is a real barrier for LGBT freedom. The only good thing is that most judges — even conservative ones — no longer use jail time as a punishment for homosexuality. Usually it is a fine they have to pay when they are released. The judicial trend in Lebanon is not to be too harsh, but the problem is in the detention part, where LGBT people are often subjected to humiliation and sometimes even torture by the Internal Security Forces (ISF).’”³²

Hof van Beroep Mont Liban, 2017

In juli 2018 behandelde het Hof van Beroep van Mont Liban het door het Openbaar Ministerie aangetekende verzet tegen het vonnis van de rechtbank van al-Metn uit januari 2017. De verdediging van de negen beklaagden werkte bij het uitwerken van hun argumentatie nauw samen met LGBTQ-organisaties. Het Hof bevestigde het vonnis van januari 2017 en stelde dat betrekkingen tussen personen van hetzelfde geslacht met onderlinge toestemming niet “tegennatuurlijk” zijn voor zover ze geen andere moraal overtreden, zoals in geval van de aanwezigheid van derden, bij daden gepleegd in de publieke ruimte of bij betrokkenheid van minderjarigen. Het Hof benadrukte voorts het belang van *common sense* en sociale rechtvaardigheid bij de interpretatie van de strafwet. Het vonnis was belangrijk omdat het van het Hof van Beroep kwam en lagere rechtbanken zich dus moeilijker aan deze jurisprudentie kunnen onttrekken.³³

HRW, dat artikel 534 als een “koloniaal reliek” bestempelde³⁴, beschouwde de vrijspraak als een mijlpaal:

“‘This ruling signals a new horizon for lesbian, gay, bisexual, and transgender people in Lebanon, who have long been persecuted under discriminatory laws,’ Neela Ghoshal, a senior researcher on LGBT rights at Human Rights Watch, said in a statement. ‘The court has effectively ordered the state to get out of people’s bedrooms.’”³⁵

Krijgsauditoraat, 2019

De geleidelijke evolutie van de Libanese burgerlijke rechtbanken in de richting van een aanvaarding van LGBTQ-geaardheid vond in maart 2019 voor het eerst navolging bij het militaire gerecht. Vier militairen moesten voor de krijgsraad verschijnen op beschuldiging van “sodomie”. De militaire rechter, volgde de eerdere redenering van de burgerlijke rechtbanken en sprak hen vrij.³⁶

³² AI Monitor, 13/02/2017, [url](#)

³³ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

³⁴ Al Jazeera, 30/03/2019, [url](#)

³⁵ Metro Weekly, 23/07/2018, [url](#)

³⁶ Al Jazeera, 30/03/2019, [url](#); Beirut Pride, 2019, [url](#); USDOS, 30/03/2021, [url](#)

1.2.2. Tegen daders van homofoob geweld

Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen informatie over gerechtelijke acties tegen daders van homofoob geweld of van andere schendingen van de rechten van LGBTQ.³⁷

1.3. Houding van de ordediensten

1.3.1. Ten opzichte van homoseksuelen

Anaal Onderzoek

Een buitengewoon omstreden onderzoeksmethode van justitie en politie om homoseksueel verkeer vast te stellen is het zogenaamde "anaal onderzoek". Nizar Saghiyeh heeft deze methode in 2009 beschreven in zijn studie:

"This is a common method in cases where the suspects or defendants deny their culpability. It is used in preliminary investigations by law enforcement (morality police) initiated by the public prosecutor. The medical examination is conducted in the police station and has three main aims: examination of the anus and its detailed description, description of the penis and especially erection ability, and testing for sperm remains in or around the anus. In addition to the violation of privacy of the person being examined, forensic doctors are the first to doubt its efficacy, especially if it happens after even a small period of time from the act."³⁸

In april 2012 pakte de Libanese politie drie mannen op omdat ze er "vrouwelijk" uit zagen en nam hen mee naar het politiebureau waar ze hen onderwierpen aan een dergelijk "anaal onderzoek". Hun advocate startte daarop een campagne om deze controversiële praktijk onder de aandacht te brengen.³⁹ In juli 2012 werden 36 mannen opgepakt in de Plazabioscoop in de wijk Bourj Hammoud in Beiroet waar een homo-erotische film werd afgespeeld. Ook zij ondergingen een anaal onderzoek. In augustus 2012 stelde HRW in een verklaring dat de praktijk vernederend was en neerkwam op marteling. Volgens de mensenrechtenorganisatie toont de test niets aan en is ze in strijd met het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten. HRW riep op tot een verbod.⁴⁰ Ook LGBTQ-organisaties zoals Helem mobiliseerden.⁴¹ Dokter Sharaf Abu Sharaf, hoofd van de Orde van Geneesheren, riep in augustus 2012 op om een einde te maken aan medische onderzoeken die erop gericht zijn recent homoseksueel geslachtsverkeer te detecteren en sommeerde de artsen om medewerking aan een dergelijke praktijk te weigeren.⁴² De procureur-generaal vaardigde in dezelfde periode een omzendbrief uit waarin hij adviseerde geen dergelijke onderzoeken meer uit te voeren.⁴³ De hoogste openbare aanklager deed dat na een wenk in augustus 2012 van de minister van Justitie.⁴⁴ In juli 2014 werden niettemin in een appartement in de wijk Mosaytbeh in Beiroet weer vijf mannen opgepakt op verdenking van homoseksualiteit. Een dokter voerde op verzoek van de procureur een "anale test" uit. Advocaat Nizar Saghiyeh verklaarde nadien dat hij een aanvraag had ingediend bij de Orde van Geneesheren van Libanon om de betrokken arts aan te klagen wegens professioneel

³⁷ ILGA (Ramón Mendoz L.), 12/2020, [url](#)

³⁸ Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#)

³⁹ HRW, 16/04/2018, [url](#)

⁴⁰ Al Monitor, 15/06/2015, [url](#); Het Parool, 10/08/2012, [url](#); HRW, 12/07/2016, [url](#); Queerty via Winq, 18/07/2014, [url](#); Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#); The Huffington Post, /07/2013, [url](#)

⁴¹ Ynet News, 16/05/2013, [url](#)

⁴² Helem, 04/2017, [url](#); Mohamed M.S., 10/2015, [url](#); The Economist, 14/03/2014, [url](#)

⁴³ Al Monitor, 15/06/2015, [url](#); Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

⁴⁴ Erasing 76 Crimes, 03/02/2017, [url](#); HRW, 12/07/2016, [url](#); IFES, 13/06/2011, [url](#)

wangedrag.⁴⁵ In 2018 stelde HRW echter dat het sinds 2015 geen meldingen van dergelijke anale onderzoeken meer had ontvangen.⁴⁶

De inval in nachtclub Ghost, Dekwaneh

In april 2013 deed de politie een inval in de Ghost, een nachtclub gefrequenteerd door homoseksuelen in Dekwaneh, een gemeente in oostelijk Beiroet. Dat gebeurde op instructie van burgemeester Antoine Shaktoura. Hij gelaste de sluiting van de nachtclub wegens het faciliteren van "prostitutie, drugsgebruik en homoseksualiteit". Verschillende aanwezigen, waaronder een transgender persoon, werden opgepakt en overgebracht naar een gebouw van de gemeente waar ze zich moesten uitkleden en naakt werden gefotografeerd. Onder de arrestanten bevonden zich een aantal Syrische vluchtelingen. De LGBTQ-organisatie Helem zei dat ook in het verleden de politie al bezoekers van de club had opgepakt en hen daarna verbaal en fysiek had aangepakt.⁴⁷ Volgens het weekblad The Economist droeg deze politie-inval er toe bij dat het Libanese gerecht zich over homoseksualiteit moest uitspreken. Dat leidde in januari 2014 tot de uitspraak van de rechtbank van Jdeide, waarbij het vonnis van rechter Naji al-Dahdah gunstig was voor de Libanese LGBTQ-gemeenschap.⁴⁸ Daarnaast werd burgemeester Shaktoura door een aantal LGBTQ-activisten aangeklaagd, echter zonder resultaat.⁴⁹ De politie-inval in Dekwaneh leidde tot een betoging van bewoners van Dekwaneh die de burgemeester steunden en een tegenbetoging van activisten.⁵⁰

Naderhand publiceerde de persdienst van de minister een sussende verklaring waarin werd aangestipt dat de bewindsman alleen maar had willen aangeven dat waar het homohuwelijk kort daarvoor was gelegaliseerd in Frankrijk, zulks in Libanon geenszins het geval was.⁵¹ LGBTQ-activisten stipten naar aanleiding van de kwestie-Dekwaneh aan dat de pers duidelijk in gunstigere termen berichtte over de LGBTQ-gemeenschap. De meeste media vervingen het voordien frequent gebruikte "perven" nu door het neutrale *same-sexuals*. Ook al-Akbar, een krant met Hezbollah-affiliatie, hanteerde in mei 2013 naar aanleiding van een LGBTQ-manifestatie, deze term.⁵²

Algemene situatie

In februari 2014 verscheen in het Vlaamse magazine MO een artikel over de situatie van mannelijke prostitués in Libanon. Vaak betreft het vluchtelingen uit Syrië of Irak. Ze zeggen in angst te leven om gearresteerd en mishandeld te worden. Nochtans stelt MO dat Beiroet een betrekkelijk veilige plek is voor homoseksuelen, onder meer omdat de politie zelden invallen doet in hammams en nachtclubs vermits de eigenaren aanzienlijke bedragen betalen om dit te voorkomen.⁵³ In 2007 al had de Amerikaanse National Public Radio (NPR) gemeld dat het leger af en toe bescherming verleent aan een belangrijke club voor homoseksuelen, de Acid, en aan een handvol andere homo-nachtclubs in Beiroet.⁵⁴ Voorts zouden de ordediensten een oogje dichtknijpen om de toeristische sector te ontzien, die economisch belangrijk is voor het land.⁵⁵

Medio 2013 verklaarde een Libanese LGBTQ-activist dat op het niveau van de politiek en de politietop er langzamerhand een consensus groeide om geen homoseksuelen meer te vervolgen louter op basis

⁴⁵ Queerty via Winq, 18/07/2014, [url](#)

⁴⁶ HRW, 16/04/2018, [url](#)

⁴⁷ Al Akhbar, 24/04/2013, [url](#); AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

⁴⁸ The Economist, 14/03/2014, [url](#)

⁴⁹ Al Monitor, 15/06/2015, [url](#)

⁵⁰ Ynet News, 16/05/2013, [url](#)

⁵¹ Gay Star News, 04/05/2013, [url](#)

⁵² Ynet News, 16/05/2013, [url](#)

⁵³ MO, 13/02/2014, [url](#)

⁵⁴ NPR, 17/07/2007, [url](#)

⁵⁵ Ynet News, 16/05/2013, [url](#)

van de geaardheid, maar dat dit op het terrein niet noodzakelijk leidde tot een verbetering van de situatie.

“Despite reaching understandings with ministers and police officials not to persecute homosexuals, these agreements fail to trickle down to local stations where police continue to act violently against the community’, he said.”⁵⁶

De reden dat de politie in weerwil van verschuivende maatschappelijke opinies toch straffeloos kan optreden tegen leden van de LGBTQ-gemeenschap heeft volgens de voorzitter van Helem, Georges Azzi, alles te maken met het bestaan van artikel 534:

“The mere factor (sic) that Article 534 exists means that, as an LGBT individual you are a second-class citizen, a criminal, and you cannot seek protection from police if you get harassed, if your family specially is harassing you or if you are facing any kind of blackmailing, which are realities of day-to-day lives of a lot of LGBTI individuals in Lebanon.”⁵⁷

Zo deed op zaterdagavond 9 augustus 2014 het Bureau Zedelijke Bescherming van de Internal Security Forces (ISF), de Libanese Nationale Politie, een inval in het Turks badhuis Hamma al-Agha in de wijk Hamra-Concord in Beiroet. Er werden 28 personen opgepakt, met name de eigenaar, twaalf personeelsleden en vijftien klanten. Een eerder gearresteerde man had aan de politie verklaard dat het badhuis een ontmoetingsplaats was voor homoseksuelen. Openbaar aanklager Bilal Dennawi besloot alle aanwezigen aan te klagen wegens “tegennatuurlijk geslachtsverkeer” (artikel 534) en inbreuk op de goede zeden (artikels 531 en 532). De werknemers moesten zich bovendien verantwoorden voor prostitutie (artikel 523). In het politiecommissariaat van Hbeish ondergingen verschillende arrestanten ernstige mishandelingen. Een aantal van hen werd naderhand overgebracht naar de gevangenis van Zahle, waar ze opnieuw werden mishandeld, ditmaal door medegevangenen, zonder dat er werd ingegrepen.⁵⁸ Een aanzienlijk aantal van de arrestanten waren Syrische vluchtelingen.⁵⁹ De meesten kwamen na een week vrij, de laatste gedetineerden na een maand. In 2017 signaleerde Helem dat de toestand in het politiecommissariaat van Hbeish verbeterd was. De groep rapporteerde in de periode 2016-2017 maar één geval van fysiek politiegeweld tegen een homoseksuele arrestant.⁶⁰

Een bijzonder vorm van gecombineerd fysiek en mentaal geweld is de gedwongen HIV-test. Helem verschaft een voorbeeld over hoe een dergelijke test gebruikt wordt om de arrestanten te destabiliseren:

“The HIV testing procedures do not follow the code of ethics provided by the National Aids Program (NAP) putting individuals at a number of risks. As reported to Helem: ‘...3 individuals (1 Syrian refugee and 2 Lebanese citizens) were arrested on basis of executing an unnatural act of sex’ and throughout the HIV testing the police officer did not change the needle where one of the victims refused to get tested using the same needle’ ‘..after he was tested , the results were announced from behind the cell bar in loud voice telling him he was tested positive, he had a nervous breakdown, an hour later they took him out to proceed the investigation and when the investigation ended they informed him that the announced results were just a joke.’”⁶¹

⁵⁶ Ynet News, 16/05/2013, [url](#)

⁵⁷ Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

⁵⁸ AFFE, Outright International, 2018, [url](#); Erasing 76 Crimes, 13/08/2014, [url](#); Mohamed M.S., 10/2015, [url](#); The Legal Agenda, 12/11/2014, [url](#)

⁵⁹ Al Monitor, 15/06/2015, [url](#)

⁶⁰ Helem, 04/2017, [url](#)

⁶¹ Helem, 04/2017, [url](#)

Af en toe zijn homoseksuelen verplicht de politie te betalen om aan arrestatie te voorkomen. The New Humanitarian maakt gewag van een dergelijk geval van afpersing in december 2005.⁶² Ook de IRBC meldt in 2004 dergelijke praktijken.⁶³ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen recentere voorbeelden. Volgens een rapport uit 2015 van AFFE en het Gender and Sexuality Resource Center zijn vele geweldplegingen tegen leden van de LGBTQ-gemeenschap het werk van overheidsorganen, zoals de ISF, de General Security (GS) en gevangenisautoriteiten.⁶⁴ Activisten stellen dat transgender personen, die volgens schattingen met enkele duizenden zijn in Libanon, in het bijzonder geïsoleerd worden. In een interview met al Jazeera verklaarde een trans vrouw dat trans personen in angst leven dat mensen in hun omgeving hen bij de politie zullen aangeven wegens "perversie". Een ander probleem is dat trans personen politie- en gevangencellen delen met mannelijke gedetineerden.⁶⁵ De arrestatie van vier transgender personen leidde in mei 2016 tot een kleine manifestatie aan het politiecommissariaat van Hbeish.⁶⁶

Een andere kwetsbare groep zijn vluchtelingen. Het rapport uit 2018 van AFFE en Outright International geeft het volgende voorbeeld:

"LGBTQ refugees also face risks when they seek assistance from police. An independent activist referred to one case that was indicative of such risks: We documented a case where a Syrian refugee was beaten up and had his wallet stolen, while his attacker called him a 'faggot.' He went to the police to report the crime, but was detained for twenty days because he was not carrying documentation [as his wallet was stolen] ... It took a long time to obtain his release—we could not just allocate him a Lebanese lawyer. As he was Syrian, the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) had to intervene."⁶⁷

Georges Azzi, de voorzitter van Helem, stelde in 2018 in een interview dat vluchtelingen en trans personen het het moeilijkst hebben:

"The police were targeting, Azzi added, refugees and transgender people, 'the most vulnerable.' It is not illegal to be trans in Lebanon, Azzi said, but trans people have to present different papers from different psychiatrists 'and have to go through the whole operation to be accepted as trans, and many trans people don't want to go through the whole operation. Helem legally supports many trans people who are forced to do sex work."⁶⁸

Volgens AFFE en Outright International komt het viseren van kwetsbare groepen, voordien onder de radar, tegenwoordig wel onder de aandacht:

"There has been a gradual increase in the number of documented arrests under Article 534 since 2012-2016. The increase can be attributed at least partially to stronger community networks and improved documentation. LGBTQ refugees, transwomen, and GBQ men from lower socio-economic groups are particularly susceptible to arrest. Activists state that arrests stem from systematic bias, and the perception from security forces that cases relating to marginalized groups are not documented, and that therefore they will not be held accountable. There have been reports in recent years which suggest cases of alleged physical and psychological abuse and torture in detention."⁶⁹

⁶² The New Humanitarian, 07/12/2005, [url](#)

⁶³ IRBC, 13/10/2004, [url](#)

⁶⁴ AFFE, Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), 2015, [url](#)

⁶⁵ Al Jazeera, 06/02/2016, [url](#)

⁶⁶ HRW, 11/02/2019, [url](#)

⁶⁷ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

⁶⁸ The Daily Beast, 21/05/2018, [url](#)

⁶⁹ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

In een rapport van april 2017 meldt ook Helem een jaarlijks stijgend aantal arrestaties: 43 in 2012, 57 in 2013, 63 in 2014, 76 in 2015 en 76 in 2016. De organisatie stelt dat veel arrestaties willekeurig zijn en naderhand door het openbaar ministerie worden goedgekeurd. Vaak volgt op het voorarrest in het politiecommissariaat een verblijf in de gevangenis. De duur van de hechtenis kan sterk variëren. Helem onderscheidt twee soorten willekeurige arrestaties:

“The first pattern is recognised by Police Officers executing systemic non formal investigation (in public spaces) with individuals suspected to be LGBT based on their non normative gender binding physical appearances, to be followed by a formal investigation in the police station where most individuals express consent towards accusations by the Internal Security Forces police officers on basis of promises by investigators of being released. Another pattern is accessing the mobile data of the detainees with no written judicial authorization where the personal information on detainees mobiles are used as evidence against them. In both patterns, the general prosecutor issues arrest warrants on the basis of evidences mentioned above.”⁷⁰

In augustus 2017 meldde het blad Middle East Eye dat homoseksuelen regelmatig lastiggevallen, gearresteerd en mishandeld werden door de ISF. Het blad verzamelde verschillende getuigenissen van slachtoffers. Een van hen werd, nadat de Hezbollah bij een checkpoint naaktfoto's op zijn smartphone had aangetroffen, overgedragen aan de ISF die hem ernstig mishandelde. Een ander slachtoffer, een Syrische vluchteling, werd vijf dagen vastgehouden, geslagen en onderworpen aan een “anaal onderzoek”. In bepaalde gevallen moest de familie smeergeld betalen aan de politie om de arrestanten vrij te krijgen. LGBTQ-activist Bertho Makso adviseerde de homogemeenschap om bij het uitgaan alle gegevens van smartphones te wissen zodat de ordediensten niets belastends zouden kunnen vinden.⁷¹ De angst voor de politie had de LGBTQ-gemeenschap er ook al van weerhouden om in mei 2017 een beperkte Gay Pride te houden in de noordelijke stad Batroun. Volgens AFP voerden de ordediensten ook in 2017 af en toe razzia's uit in bars en andere plaatsen gefrequenteerd door de LGBTQ-gemeenschap.⁷² Helem-voorzitter Georges Azzi verklaarde in mei 2018 aan het Amerikaanse magazine The Daily Beast dat bij arrestaties van leden van de LGBTQ-gemeenschap in toenemende mate protesten plaatsvinden voor het betrokken politiebureau. Voor dergelijke solidariteitsacties dagen gemiddeld 25 mensen op, aldus Azzi.⁷³ In andere gevallen knopen eigenaars van clubs goede banden aan met lokale besturen om invallen van de politie in hun zaak te vermijden. In januari 2019 wijdde The Washington Post een artikel aan het fenomeen van de *drag queens*, die in Beiroet erg populair zijn en optredens verzorgen in nachtclubs. De krant interviewde er Narcissa, een bekende *drag queen*:

“We don't have stable laws here,' said Narcissa. 'One minute, the state is looking one way, the next, it's staring right at us.' Performers who choose to travel to their shows in drag can be stopped at checkpoints. Venue owners risk their licenses by putting on an event. Only a small number of venues are recognized as 'safe spaces' for the drag and broader LGBTQ community, and owners must have strong ties to local authorities to ensure the police won't turn up and harass attendees.”⁷⁴

Op 12 mei 2018 begon de tweede Beirut Pride, een negendaags festival rondom het LGBTQ-thema met allerlei evenementen zoals literaire workshops, poëzie-avonden, een karaokefestival en lezingen over gezondheid en HIV. Op 14 mei 2018 deed de ISF echter een inval in een theater waar een stuk werd opgevoerd over geweld tegen homoseksuelen. De hoofdorganisator van de Beirut Pride, Hadi Damien, werd gearresteerd. Hij bracht de nacht door in het politiecommissariaat van Hbeish samen met 38 andere arrestanten. De openbare aanklager in Beiroet gelastte de annulatie van de Beirut Pride

⁷⁰ Helem, 04/2017, [url](#)

⁷¹ Middle East Eye, 11/08/2017, [url](#)

⁷² AFP via RFI, 21/05/2017, [url](#)

⁷³ The Daily Beast, 21/05/2018, [url](#)

⁷⁴ The Washington Post, 28/01/2019, [url](#)

die "in strijd met de goede zeden" zou zijn. Kort daarop zetten de organisatoren het festival stop. Activisten verklaarden daarop dat een aantal evenementen clandestien toch zouden doorgaan. Damien werd de volgende dag vrijgelaten.⁷⁵

In september 2018 organiseerde AFFE een vierdaagse conferentie over Networking, Exchange, Developments, Wellness and Achievement (NEDWA). De bijeenkomst wilde de LGBTQ-zaak onder de aandacht brengen middels workshops over mensenrechten, gezondheid en cultuur. Op 29 september 2018 viel de General Security (GS) binnen en eiste de sluiting van de conferentie. De actie van de veiligheidsdienst kwam er na een publieke verklaring van de Raad van de Ulama die het evenement als immoreel en een aanzetting tot homoseksualiteit en drugsgebruik bestempelden en tot arrestatie van de organisatoren opriepen. GS-medewerkers noteerden de gegevens van alle deelnemers. In dezelfde periode diende de Raad van de Ulama een klacht in tegen de verantwoordelijke van het HIV-preventieprogramma van AFFE. Daarop onderwierp de GS Helem-voorzitter Georges Azzi aan een verhoor.⁷⁶ Naderhand vaardigden de autoriteiten een verbod uit voor een aantal buitenlandse deelnemers van de conferentie om Libanon nog binnen te reizen.⁷⁷

In september 2019 werd een poging om een derde editie van de Gay Pride te organiseren door de organisatoren afgelast nadat veiligheidsdiensten de organisatoren hadden gewaarschuwd voor bedreigingen uit verschillende hoeken. Zo had een islamistische groepering gewaarschuwd voor "reacties" op straat tegen de "immorele" bijeenkomst.⁷⁸

Het jaarrapport van ILGA van december 2020 signaleert geen incidenten van homofob geweld door derden of door de politie.⁷⁹

Over de verhouding tussen de politiediensten en de LGBTQ-gemeenschap schreef het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken in haar overzicht van de mensenrechtensituatie in Libanon in 2020 het volgende:

"Although human rights and lesbian, gay, bisexual, transgender, and intersex (LGBTI) organizations acknowledged some improvements in detainee treatment during the year, these organizations and former detainees continued to report that Internal Security Forces (ISF) officers mistreated drug users, persons involved in prostitution, and LGBTI individuals in custody, particularly outside of Beirut, including through forced HIV testing, threats of prolonged detention, and threats to expose their identities to family or friends."⁸⁰

1.3.2. Ten opzichte van daders van homofob geweld

Volgens de Helem is het feit dat homoseksualiteit strafbaar is meteen een zeer grote belemmering voor bescherming tegen homofobie. Een heel ernstig probleem is chantage, waarbij de dader van het slachtoffer geld eist om discreet te blijven over diens geaardheid. Slachtoffers kunnen geen beroep doen op de politie omwille van artikel 534. Het sociale stigma blijft groot en velen zijn bang voor negatieve reacties van familie of collega's. Helem behandelt jaarlijks zo'n honderd gevallen van mensen die advies en bescherming zoeken omdat ze gechanteerd worden.⁸¹

⁷⁵ HRW, 18/05/2018, [url](#); Middle East Eye, 19/05/2018, [url](#); The New York Times, 16/05/2018, [url](#); The Washington Post, 28/01/2019, [url](#)

⁷⁶ Human Dignity Trust, 2022, [url](#); HRW, 11/02/2019, [url](#); ILGA (Ramón Mendoz L.), 12/2020, [url](#)

⁷⁷ HRW, 27/08/2019, [url](#)

⁷⁸ Belga via Knack, 26/09/2019, [url](#)

⁷⁹ ILGA (Ramón Mendoz L.), 12/2020, [url](#)

⁸⁰ USDOS, 30/03/2021, [url](#)

⁸¹ Helem, 04/2017, [url](#)

2. Sociaal klimaat

2.1. Houding van de maatschappij

2.1.1. Sociale voorstellingen van homoseksualiteit

Journalist Bachir El Khoury signaleerde in 2014 dat er vanaf 2004 geleidelijk een verbetering van de situatie was opgetreden, althans in Beiroet. Er was minder sprake van agressie, de politie begon in toenemende mate een oogje dicht te knijpen en steeds meer homobars openden de deuren zonder negatieve reactie van de autoriteiten.⁸²

Een grote voorvechter van de rechten van de LGBTQ-gemeenschap is Hamed Sinno, de homoseksuele frontman en zanger van de alternatieve rockband Mashrou Leila.⁸³ Tijdens een concert in 2010 op het muziekfestival van Byblos trad hij op met een regenboogvlag, de eerste keer dat zoiets gebeurde in Libanon.⁸⁴

In 2013 peilde het Pew Research Center, een Amerikaanse wetenschappelijk instituut dat de publieke opinie over diverse thema's onderzoekt, naar opvattingen over homoseksualiteit in een groot aantal landen in verschillende werelddelen. De conclusie was dat de aanvaarding van de LGBTQ-gemeenschap veel lager was in armere landen met een hogere religiositeit. In Libanon antwoordde 18 % van de respondenten positief en 80 % negatief op de vraag of de samenleving homoseksualiteit moet aanvaarden. Bij jongeren lag de aanvaarding iets hoger, maar drie op vier heeft nog steeds een negatieve opinie.⁸⁵

In juli 2013 verklaarde de beroepsorganisatie van psychiaters dat homoseksualiteit geen mentale stoornis is. De organisatie verwierp tevens de zogenaamde "hersteltherapie" die een aantal artsen hanteerden om de homoseksualiteit van bepaalde patiënten te "genezen".⁸⁶ De beroepsorganisatie riep de Libanese medici op "vertrouwen te hebben in de wetenschap". De psychiaters ontkrachten tenslotte ook de stelling dat homoseksuele geaardheid veroorzaakt zou zijn door een verstoorde familiedynamiek in de jeugd. Libanon werd zo het eerste Arabische land dat homoseksualiteit niet meer als een ziekte beschouwt.⁸⁷ Een jaar eerder, in augustus 2012, had de Orde van Geneesheren al haar leden gesommeerd om niet langer mee te werken aan de zogenaamde "anale testen", die homoseksuelen in het kader van politionele onderzoeken ondergingen (cfr. supra). Volgens journalist Bachir El Khoury heeft de duidelijke positiewijziging van de medische wereld in de periode 2012-2013 een zeer belangrijke rol gespeeld in de evolutie van de jurisprudentie naar een grotere tolerantie jegens de LGBTQ-gemeenschap.⁸⁸

Naar aanleiding van de Internationale dag tegen Halebifobie en Transfobie (IDAHOT) op 17 mei 2015 namen een aantal Libanese beroemdheden op initiatief van TV-presentator Fouad Yammine en de middenveldorganisatie Proud Lebanon een videoboodschap op met de boodschap "You don't have to be gay to defend gay rights". In een interview met Al-Monitor hekelde Yammine de typische

⁸² Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

⁸³ Le Monde, 24/01/2021, [url](#)

⁸⁴ CNN, 04/08/2019, [url](#)

⁸⁵ Pew Research Center, 04/06/2013, [url](#)

⁸⁶ Human Dignity Trust, 2022, [url](#); Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

⁸⁷ The Huffington Post, 12/07/2013, [url](#)

⁸⁸ Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

“stereotypering” binnen de Libanese samenleving: “Als christenen en moslims elkaar vrezen, dan vinden ze elkaar in een eensgezinde homofobie.”⁸⁹

Een onderzoek uit 2015 van het AFFE en het Gender and Sexuality Resource Center stelt dat er dat er qua LGBTQ-rechten in Libanon tussen 2009 en 2015 grote stappen voorwaarts zijn gezet. Er is in 2015 sprake van wettelijke bescherming door jurisprudentie, er zijn meerdere goed uitgebouwde LGBTQ-organisaties, er is een positievere beeldvorming in de media en een hogere algemene visibiliteit. Dat betekent geenszins dat de situatie ideaal is: artikel 534 blijft in voege, er zijn arrestaties, sociale discriminatie en familiale druk. Antidiscriminatiewetgeving bestaat niet. Er zijn organisaties voor medische en psychosociale hulp, maar deze zijn beperkt in omvang en nauwelijks aanwezig buiten Beiroet. Misconcepties over seksuele identiteit zijn nog erg vaak aanwezig bij het brede publiek en ook bij de religieuze autoriteiten.⁹⁰

De studie van het AFFE en het Gender and Sexuality Resource Center heeft ook een uitgebreide bevraging gedaan om zicht te krijgen op de algemene attitude van het Libanese publiek op homoseksualiteit. Daaruit bleek dat 64,6 % van de respondenten stelde dat homoseksuelen niet moeten aanvaard worden binnen de samenleving. Op de vraag of de erkenning van homoseksualiteit positief zou zijn voor de samenleving antwoordde 75,9 % negatief en daarbij gaf 51,5 % aan dat ze ter zake een overtuigde mening had. Daarnaast stelde 66,3 % van de respondenten dat homoseksualiteit een bedreiging vormde voor de samenleving en 72 % was gekant tegen het tolereren van homo-ontmoetingsplaatsen. Een duidelijke meerderheid van 82,2 % zag homoseksualiteit als een bedreiging voor de familiewaarden. Zo’n 46 % van de respondenten antwoordde bevestigend op de vraag of volgens hen homoseksuelen sneller misdrijven plegen zoals verkrachting, kindermishandeling of pedofilie. Met deze stelling was 43,6 % van de ondervraagden het duidelijk oneens, ongeveer 10 % bleef onbeslist. Opvallend was dat een meerderheid van de respondenten, met name 55 %, het niet eens was met de stelling dat homoseksualiteit een Westerse intrusie was in de Libanese samenleving, een argument dat vaak wordt gehanteerd in conservatieve middelen in de Arabische wereld. Voorts beschouwde 81,2 % homoseksualiteit als abnormaal en 60,7 % was het niet eens met de beslissing van beroepsvereniging van Libanese psychiaters om homoseksualiteit te schrappen van de lijst van mentale aandoeningen. Integendeel beschouwde 79 % van de respondenten psychologische of hormonale behandeling aangewezen. Hoewel een duidelijke meerderheid dus van oordeel was dat homoseksualiteit een ziekte is die behandeld moet worden, was 61,7 % tegelijk van oordeel dat bescherming van homoseksuelen middels antidiscriminatiemaatregelen niet aan de orde is. Er heerste onder de ondervraagden een aanzienlijke verdeeldheid over de kwestie of homoseksuelen “zo geboren zijn” dan wel of het al dan niet een keuze betreft. Betreffende legale sancties was 65,6 % van de respondenten van oordeel dat homoseksualiteit strafbaar moet blijven. Wel was een duidelijke meerderheid dan weer geen voorstander van een zware bestraffing. Een duidelijke meerderheid van 85,3 % verwierp de doodstraf voor homoseksuelen en in de Beiroet bedroeg dat 96 %.⁹¹

De onderzoekers hebben zich ook gebogen over de attitude jegens transgender personen. Die is over het algemeen erg negatief hoewel een drie vierde meerderheid verbaal of fysiek geweld tegen trans personen afkeurt. Daarnaast is de achtergrond van de respondenten geanalyseerd. De resultaten geven aan dat naarmate de ondervraagden jonger zijn, de tolerantie toeneemt. Respondenten in urbane gebieden zijn verdraagzamer dan die in rurale gebieden. Ook een hogere scholing leidt tot meer tolerantie.⁹²

⁸⁹ Al Monitor, 15/06/2015, [url](#)

⁹⁰ AFFE, Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), 2015, [url](#)

⁹¹ AFFE, Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), 2015, [url](#)

⁹² AFFE, Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), 2015, [url](#)

In een rapport van 2018 stellen AFFE en Outright International dat de Libanese maatschappij van vrouwen verwacht dat ze zich aan een man binden. Wanneer ze ervoor kiezen zich niet aan een man te binden, ontstaat al snel een maatschappelijk stigma. Volgens het rapport worden homo's en lesbiennes fysiek lastiggevallen. Transgender personen getuigen dat ze op straat worden aangestaard, gepest en dat de politie hen er doorgaans van verdenkt sekswerkers te zijn.⁹³ Naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak in 2016 had LGBTQ-activist Tarek Zeidan de problemen van trans personen al eens op een rij gezet:

"The main barrier for transgender men and women in Lebanon is that their identification documents do not match their gender. Getting a job and renting property become tasks of immeasurable difficulty, and so, many turn to sex work to 'make ends meet', said Zeidan. Social stigma is rife, even within medical and law enforcement professions. Coupled with high levels of family rejection, many suffer from feelings of abandonment, isolation, anxiety and low self-esteem. 'The whole system in Lebanon is set up based on a binary gender system, including prison and police stations. If [for example] a trans woman is arrested, she will frequently be placed in a holding cell for men.' [...] As for surgery, trans men and women elect to have the procedure in North America, Europe and Thailand as there are few facilities in Lebanon which perform the surgery, and they are not only considered inferior quality but also pose a risk."⁹⁴

Hoewel er volgens activisten het laatste decennium vooruitgang is geboekt betreffende homorechten blijven er toch veel problemen, zo stelt een artikel in Middle East Eye van mei 2019. Het tonen van affectie in de publieke ruimte blijft uitgesloten, blijkt uit getuigenissen. Homoseksuelen en lesbiennes die zich outen blijven in familie en vriendenkring op veel afwijzing botsen. Op de werkvloer en andere publieke plaatsen worden ze lastiggevallen en gevisieerd. Elie, een jonge homo getuigt dat hij soms de opmerking krijgt dat hij "eeuwig zal branden in de hel en de belichaming is van de zonde".⁹⁵ Veel leden van de LGBTQ-gemeenschap willen emigreren. LGBTQ-activist Bertho Makso formuleert de zaken als volgt:

"La mentalité arabe est homophobe [...]. Il y a cette image de l'homme fort et viril, s'il ne l'est pas, il est qualifié de gay."⁹⁶

Soms komen ouders van kinderen die zich als homoseksueel outen zelf in sociale isolatie terecht omdat hun omgeving stelt dat ze als ouders "gefaald" hebben in de opvoeding. Het is een van de redenen waarom homoseksuelen vaak besluiten om hun geaardheid geheim te houden.⁹⁷

In 2019 kwamen journalisten van de Nederlandse Nationale Omroep Stichting (NOS) op basis van getuigenissen van Libanese homoseksuelen min of meer tot dezelfde bevindingen. In Beiroet zijn er ruimschoots genoeg gaybars en homovriendelijke plaatsen, maar in de praktijk moet men toch een dubbelleven leiden ten aanzien van familie en sommige vrienden. Libanon is terughoudend over het toekennen van rechten aan de LGBTQ-gemeenschap. De NOS interviewde een Syrische vluchteling die lesbisch is en Libanon omschrijft als "een paradijs vergeleken met Syrië" maar die sinds haar *coming out* door haar familie verstoten is.⁹⁸

Tarek Zeidan verklaarde in 2019 als toenmalig voorzitter van Helem dat in de Westerse wereld misschien een té optimistisch beeld leeft over de situatie in Libanon: "Het klopt misschien dat Beiroet

⁹³ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

⁹⁴ Al Jazeera, 06/02/2016, [url](#)

⁹⁵ Middle East Eye, 17/05/2019, [url](#)

⁹⁶ Middle East Eye, 17/05/2019, [url](#)

⁹⁷ OneWorld, 17/04/2020, [url](#)

⁹⁸ NOS, 08/05/2019, [url](#)

de meest homovriendelijke stad van de Arabische wereld is, maar dit is de slechtste regio ter wereld voor lhbti+’ers.[vertaling]”⁹⁹

In juli 2019 werd een concert van de band Mashrou Leila in Byblos geannuleerd na protesten op sociale media vanwege rechtse christelijke activisten en bezwaren van de plaatselijke maronitische clerus. Mensenrechtenactivisten stellen dat er in Libanon een christelijk populisme de kop op steekt dat gevoed wordt door de slechte economische situatie en de Syrische vluchtelingencrisis. Politieke partijen als de Forces Libanaises en de Free Patriotic Movement vertolken dit sentiment. Volgens Rima Majed, docente sociologie aan de Amerikaanse Universiteit van Beiroet, was Mashrou Leila een doelwit omdat de groep homoseksuele leden telt.¹⁰⁰ Naderhand excuseerde de band zich tegenover de christelijke gemeenschap.¹⁰¹ Op 28 juli 2019 organiseerde de LGBTQ-gemeenschap een steunbetoging voor Mashrou Leila op het Samir Kassir-plein in Beiroet.¹⁰²

In de laatste decennia heeft een steeds grotere groep beroemde Libanezen zich geout. In november 2021 overleed op 96-jarige leeftijd de belangrijke kunstenares Etel Adnan.¹⁰³ Ze was een schrijfster en schilderes die pendelde tussen de VS, Frankrijk en Libanon. Adnan vertegenwoordigde haar land in 2013 op de tentoonstelling Documenta 13 in Kassel.¹⁰⁴ Ze werd overleefd door haar partner met wie ze openlijk samenleefde, Simone Fattal, ook een kunstenares.¹⁰⁵ De 63-jarige schrijver Rabih Alameddine is een Libanese Druus en brak in 2014 internationaal door met zijn roman *An Unnecessary Woman*. In zijn werk spelen thema’s als gay relaties en HIV een belangrijke rol. Twee jaar later gaf hij aan de Britse krant The Guardian een openharig interview waarin onder meer zijn homoseksualiteit ter sprake kwam.¹⁰⁶ In Hollywood zijn er verschillende uitgeweken Libanese acteurs aan de slag die geen geheim maken van hun homoseksualiteit zoals de 48-jarige Peter Macdissi en de 45-jarige Haaz Sleiman.¹⁰⁷ Er is in Libanon nogal wat speculatie of komiek en zanger Bassem Feghali al dan niet homoseksueel zou zijn. Feit is dat de 44-jarige Feghali vanaf 2000 doorbrak in Libanon door verkleed als vrouw talloze zangeressen te imiteren gaande van de oude diva Fairouz tot de Libanese popzangeres Haifa Wehbe en de internationale ster Shakira. Als Libanons bekendste *drag queen* is Feghali ongekend populair.¹⁰⁸ Tenslotte kan nog gesignaleerd worden dat de wereldberoemde singer-songwriter Mika in 1983 in Beiroet is geboren onder de naam Michael Holbrook Penniman als zoon van een christelijke Libanese moeder.¹⁰⁹ In 2010 verklaarde Mika dat hij biseksueel was en in 2012 homoseksueel.¹¹⁰

Omwille van de spectaculair verslechterde economische situatie barsten op 17 oktober 2019 massale betogingen los in Beiroet die maanden zouden duren. Vooral jongeren namen deel en de LGBTQ-gemeenschap mobiliseerde massaal om deel te nemen aan de demonstraties. Door middel van zang, graffiti en politieke discussies probeerde de LGBTQ-beweging ook haar ideeën onder de aandacht te brengen in wat de “Libanese Revolutie” werd gedoopt. In de loop van 2020 bereikte de COVID-pandemie Libanon. Volgens HRW werd de LGBTQ-gemeenschap zwaar getroffen door de pandemie omdat ze economisch, sociaal en medisch al een gemarginaliseerde groep was.¹¹¹

⁹⁹ Oneworld, 02/07/2019, [url](#)

¹⁰⁰ CNN, 04/08/2019, [url](#)

¹⁰¹ Gay Star News, 25/07/2019, [url](#)

¹⁰² Al Monitor, 04/04/2022, [url](#)

¹⁰³ L’Orient-Le Jour, 16/11/2021, [url](#)

¹⁰⁴ Documenta 13, das Begleitbuch, 2012, p.180

¹⁰⁵ L’Orient-Le Jour, 16/11/2021, [url](#)

¹⁰⁶ The Guardian, 09/10/2016, [url](#); The Modern Novel, s.d., [url](#)

¹⁰⁷ Instinct Magazine, 25/08/2017, [url](#); Variety, 24/11/2020, [url](#)

¹⁰⁸ Fanoos Encyclopedia, s.d., [url](#); The Markaz Review, 08/08/2021, [url](#)

¹⁰⁹ Daily Mirror, 29/01/2007, [url](#)

¹¹⁰ Instinct Magazine via Digital Spy, 06/08/2012, [url](#)

¹¹¹ HRW, 07/05/2020, [url](#)

Het Amerikaanse weekblad Time schreef over de protesten het volgende:

“Farah Chamas, a queer woman who works at a company that supports tech start-ups, says changes in attitudes towards destigmatizing sexuality started before the protests, but the uprising brought it to the surface. ‘People are standing together; they are feeling the same eruption of emotions’, Chamas, 28, tells TIME. ‘When it comes to social change and people’s perception of many issues – not only sexuality and the LGBT community – I’m very optimistic about it from what I’m seeing.’ Chamas says she does not identify as an LGBT activist, but she has seen many members of the community at the protests. ‘The community is at the core of the uprising. Our numbers are big at the protests, and we’re not standing in isolation. You see queer individuals sitting with people from completely different backgrounds and a lot of conversations are happening,’ Chamas says.”¹¹²

Voorts signaleerde Time een incident waarbij LGBTQ-activisten met succes andere betogers tot de orde riepen die een voor homoseksuelen beledigende term riepen naar een minister.”¹¹³

Het blad Al-Monitor meldde op 4 april 2022 dat de explosie van augustus 2020 in de haven van Beiroet grote vernielingen heeft aangericht in de wijken Gemmayzeh, Mar Mikhael en Karantina, stadsdelen waar de LGBTQ-gemeenschap zich thuis voelt.¹¹⁴ Het kantoor van Helem in Mar Mikhael lag op 600 meter van de explosie en werd gedeeltelijk vernield, waarbij onder andere het archief verloren ging. In de getroffen stadswijken waren nogal wat homoseksuelen informeel tewerkgesteld, onder meer in het uitgaanscircuit. Daarenboven woonden er ook veel leden van de LGBTQ-gemeenschap. Volgens Helem-voorzitter Tarek Zeidan zat er voor velen niets anders op dan terug onderdak te zoeken bij familie, die ze eerder ontvlucht waren. Algemeen wees de Helem-voorzitter op de zeer moeilijke materiële situatie waarin tal van leden van de LGBTQ-gemeenschap heden verkeren.¹¹⁵

Al-Monitor vat begin april 2022 de belangrijkste problemen samen waar de gemeenschap mee te kampen heeft:

“Most of the members of the community are unemployed and have difficulties accessing food, medicines and dignified housing conditions. Relief agencies and the government usually prioritize traditional families for humanitarian aid, leaving queer couples and individuals behind. An OXFAM report published in June 2021 pointed out that 70% of those members of the community surveyed lost their job in the past year. Also, there is a worrying mental health crisis among the LGBT community in Lebanon, exacerbated by the exodus of health professionals. In 2021 alone, Helem processed more than 4,000 incidents of violations, risk and/or humanitarian needs. Compared to previous years, there was an increase of 667% of total incidents recorded. Queer Syrian refugees also suffer higher risks of blackmail along with increased vulnerability. Other groups such as trans people or non-binary people are suffering too.”¹¹⁶

2.1.2. Standpunt en rol van de media

Journalist Bachir El Khoury schreef in 2014 dat de Libanese media vanaf 2004 op een gunstiger manier over de LGBTQ-gemeenschap zijn gaan berichten door een voorheen vaak gehanteerd pejoratief jargon (*shaz*, *louteh* ...) te vervangen door neutralere termen. Dit droeg deels bij tot een iets grotere aanvaarding en de mogelijkheid voor homoseksuelen om zich althans in Beiroet vrijer te bewegen.¹¹⁷

¹¹² Time, 13/11/2019, [url](#)

¹¹³ Time, 13/11/2019, [url](#)

¹¹⁴ Al Monitor, 04/04/2022, [url](#)

¹¹⁵ Deutsche Welle, 24/11/2021, [url](#)

¹¹⁶ Al Monitor, 04/04/2022, [url](#)

¹¹⁷ Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

In 2013 werd gerapporteerd dat de Hezbollah-gezinde pers niet langer in beledigende maar in gematigder termen over homoseksualiteit begon te berichten.¹¹⁸

Helem-coördinator Georges Azzi wees in 2013 op een andere evolutie. Sinds 2005 zijn de Libanese media geleidelijk aan meer gaan berichten over geweld tegen homoseksuelen. De pers pikt steeds vaker communiqués van Helem op die dergelijke feiten signaleren.¹¹⁹

Toen in het najaar van 2019 bleek dat de LGBTQ-gemeenschap massaal mobiliseerde in demonstraties tegen de regering begonnen regeringsgezinde media homoseksuelen in beledigende termen zoals *louteh* te becommentariëren. De onafhankelijke media bleven in hun taalgebruik echter neutraal.¹²⁰

2.1.3. Homofob geweld

In april 2017 publiceerde Helem een rapport waarin de voornaamste vormen van homofob geweld waarmee de LGBTQ-gemeenschap te maken krijgt staan opgesomd. Een buitengewoon zwaar probleem is chantage. Personen die op de hoogte zijn van de geaardheid van het slachtoffer eisen geld voor hun stilzwijgen. Het slachtoffer kan zich niet tot de politie wenden omdat homoseksualiteit strafbaar is. Helem stelt dat jaarlijks zo'n 100 slachtoffers van chantage zich tot de organisatie wenden. Een andere soort geweld zijn pesterijen, zowel op de school als op de werkvloer. Tenslotte is er soms sprake van haatspraak door politieke leiders en nog vaker door conservatieve religieuze figuren.¹²¹ Helem rapporteert dat bepaalde leden van de LGBTQ-gemeenschap op staande voet zijn ontslagen door hun werkgever nadat ze zich geout hadden. Vooral tegenover gay mannen is er op dat vlak zeer weinig tolerantie. Daarnaast is er sprake van pesterijen van adolescenten op school. Volgens Helem is dit vooral acuut voor trans personen omdat hun transgevoelens zich op deze leeftijd beginnen manifesteren. Dit zorgt voor een groot aantal schoolverlaters bij mensen met een LGBTQ-identiteit. Helem citeert een voormalige scholier:

"[...] as a visible transwomen, my school mates referred to me as the feminine boy, they harassed me everyday, I could see the educators witnessing and not interfering, no one stopped them, they would follow me to the toilet, I was not safe, I had to quit school."¹²²

2.1.4. Schending van rechten

De wettelijke positie van de LGBTQ-gemeenschap wordt bepaald door de strafwet en door de jurisprudentie van de rechtbanken die sinds 2009 geleidelijk evolueerde in een grotere acceptatie van de positie van LGBTQ-gemeenschap. Deze aspecten zijn uitgebreid behandeld in de eerdere hoofdstukken van de COI Focus.

Af en toe gebeurt het dat homoseksuelen op staande voet ontslagen worden door hun werkgever als hun geaardheid bekend raakt, zonder dat er wettelijk veel tegen te ondernemen valt.¹²³ LGBTQ'ers hebben vanwege discriminatie voorts vaak moeite met het vinden van een vaste betrekking en voeren daarom heel vaak informele jobs uit, de eerste die verdwenen toen de pandemie de economie tot stilstand bracht. Veel LGBTQ worden geconfronteerd met afwijzing door de familie. In Libanon is het echter zo dat informele, vaak familiale netwerken en connecties of *wasta* een cruciale rol spelen in het vinden van werk. Ook wordt de LGBTQ-gemeenschap gediscrimineerd door sociale

¹¹⁸ Ynet News, 16/05/2013, [url](#)

¹¹⁹ Ynet News, 16/05/2013, [url](#)

¹²⁰ Time, 13/11/2019, [url](#)

¹²¹ Helem, 04/2017, [url](#); Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

¹²² Helem, 04/2017, [url](#)

¹²³ Helem, 04/2017, [url](#); Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

zekerheidsvoorzieningen. De diverse LGBTQ-organisaties waren al overspoeld door aanvragen voor hulp ingevolge de economische crisis, toen de pandemie in 2020 het land trof.¹²⁴

2.2. Zichtbaarheid

2.2.1. Vrijheid van meningsuiting

Jurisprudentie en activiteiten van homorechtenbewegingen zorgden er sinds 2005 voor dat homoseksualiteit in Libanon steeds bespreekbaarder werd en de LGBTQ-gemeenschap zich steeds meer kon uiten. Toch zijn er nog beperkingen aan die vrijheid en openheid. Zo ondervonden in januari 2019 gebruikers van de LGBTQ-datingapp Grindr opeens technische problemen bij het inloggen. Medewerkers van het ministerie van Telecommunicatie deelden me dat er van hogerhand een richtlijn was om de app te blokkeren, maar zeiden niet wie de instructie had gegeven. Grindr was niet meer bereikbaar via de overheidstelecombedrijven, alleen nog via enkele private providers. LGBTQ-activisten en mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) protesteerden bij de regering-Hariri.¹²⁵

2.2.2. Ontmoetingsplaatsen

De BBC meldde in 2006 dat gay personen in Beiroet op een aanzienlijk aantal plaatsen welkom zijn.¹²⁶ Der Spiegel beschreef in datzelfde jaar een levendige gayscène in Beiroet met als draaischrijf de Acid, een dancing in een wat afgelegen industriële wijk.¹²⁷ In 2009 stelde The New York Times dat de steeds actievere LGBTQ-gemeenschap in de hoofdstad beschikt over een vrijheid die in andere Arabische landen ondenkbaar is. De krant observeerde:

“[...] Beirut represents a different Middle East for some gay and lesbian Arabs: the only place in the region where they can openly enjoy a social life denied them at home”.¹²⁸

Ook Helem-coördinator Georges Azzi stelde in 2014 dat tijdens het voorgaande decennium de situatie voor homoseksuelen in veel Arabische landen erg verslechterd was en dat Beiroet in toenemende mate een toevluchtsoord was voor homoseksuelen uit Syrië, Irak, Jordanië, Jemen en zelfs de Golfstaten.¹²⁹ Maar niet alleen vluchtelingen vonden hun weg naar Libanon. In 2010 omschreef Der Spiegel Beiroet als *Arabiens Schwuler Party-Metropole*, een magneet voor veel welstellende homoseksuelen uit de regio. De organisator van de verkiezing van Mister Bear Arabia 2010 verklaarde dat mits de nodige discretie, de homogemeenschap in Beiroet, betrekkelijk kan functioneren. Ten dele heeft dat te maken met toerisme. Beiroet is een behalve een pleisterplaats voor gays uit het Midden-Oosten ook een bestemming geworden voor Westerse homoseksuelen.¹³⁰ Naast de belangrijkste gay nachtclub, de Acid, was er ook de Bardo en de Wolf, het café van de “beren”.¹³¹ Daarnaast was Ghost, in Dekwaneh, een andere belangrijke club gefrequenteerd door de homogemeenschap. In 2013 deed een hardhandige inval van de politie op last van de lokale burgemeester veel stof opwaaien (cfr. supra).¹³²

¹²⁴ HRW, 16/04/2020, [url](#)

¹²⁵ Al Bawaba, 24/01/2019, [url](#); Oneworld, 02/07/2019, [url](#); SBS, 23/01/2019, [url](#); The Independent, 28/05/2019, [url](#)

¹²⁶ BBC, 26/05/2006, [url](#)

¹²⁷ Der Spiegel, 20/10/2006, [url](#)

¹²⁸ The New York Times, 29/07/2009, [url](#)

¹²⁹ Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

¹³⁰ Der Spiegel, 09/05/2010, [url](#)

¹³¹ Der Spiegel, 09/05/2010, [url](#)

¹³² Al Akhbar, 24/04/2013, [url](#)

Journalist Bachir El Khoury stelt dat er in 2011 drie nachtclubs en zeven bars waren die vooral homoseksuelen over de vloer kregen. Vanaf 2014 gingen ook steeds meer zaken bezocht door heteroseksuelen condities creëren waarin gays zich veilig kunnen uiten, de zogenaamde “bars mixtes”, die ook soms thema-avonden organiseren. Voorbeelden zijn de nachtclubs Basement en Crystal. Voorts is er ook een Tendens om feesten te organiseren in oude villa’s, op het strand of in verlaten fabrieksgebouwen.¹³³ Overdag zijn volgens de New York Times twee openluchtzwembaden populaire *cruising places* voor homoseksuelen, met name die van de Saint-Georges Yacht Club en van het Palm Beach Hotel.¹³⁴

Eind 2013 organiseerde de LGBTQ-gemeenschap in Beiroet het Transformfilmfestival dat doorging op twee lokaties in Hamra en Ashrafiya. Het evenement besteedde aandacht aan de situatie van transgender personen en aan andere gendergerelateerde vraagstukken.¹³⁵

Het Vlaamse magazine MO Wijdde in 2014 een artikel aan prostitutie binnen het homoseksuele ontmoetingscircuit. Volgens MO was er in Beiroet altijd al sprake van gay prostitués, maar is hun aantal enorm toegenomen door de aankomst van vluchtelingen door de burgeroorlogen in Irak en Syrië. Een studie van de Amerikaanse RAND Corporation, een wetenschappelijk onderzoeksinstituut, wees uit dat in Libanon slechts 40 % van de sekswerkers zich als heteroseksueel beschouwt. Het statuut van de mannelijke prostitués is vaak precair en dat is zeker het geval voor de vluchtelingen. Ontmoetingsplaatsen zijn doorgaans nachtclubs, hammams en sommige hotels. Het cliënteel bestaat vaak uit rijke Arabieren uit landen uit de regio.¹³⁶

Na ettelijke evenementen en demonstraties tegen homofobie, organiseerde de LGBTQ-gemeenschap in 2017 voor het eerste een Beirut Pride naar aanleiding van 17 mei, IDAHOT Organisator Hadi Damien stelde dat het evenement steunde op de mobilisatie van diverse NGO’s, kunstenaars en eigenaars van nachtclubs.¹³⁷ Er waren vierduizend deelnemers.¹³⁸ Ook in de noordelijke stad Batroun was er een publieke bijeenkomst gepland, maar die werd afgelast uit vrees voor een reactie van de ordediensten en vervangen door een grote lunch in een restaurant. In Beiroet gingen dan weer een paar evenementen niet door nadat islamisten bedreigd hadden met acties.¹³⁹ De tweede Beirut Pride, in mei 2018, werd echter stopgezet door de politie, die organisator Hadi Damien arresteerde (cfr. supra).¹⁴⁰ In oktober 2018 werd ook een andere samenkomst van LGBTQ-activisten, de NEDWA-conferentie, stilgelegd (cfr. supra).¹⁴¹ De derde Beirut Pride in 2019 werd in overleg met de politie opnieuw geannuleerd na bedreigingen uit islamistische hoek.¹⁴² Wel publiceerde de organisatie Beirut Pride dat jaar een webpagina met de historiek van het evenement, informatie over de organisatie en de objectieven van de Pride en tips om te kunnen deelnemen, eventueel ook discreet of anoniem.¹⁴³ Cedoca vond vanaf 2020 geen meldingen meer van een Pride, wat vermoedelijk verband houdt met de coronapandemie.

In januari 2019 publiceerde The Washington Post een artikel over de snel groeiende *drag scene* in Beiroet. Volgens de krant is er sinds 2018 een flinke toename van optredens van *drag queens* in het nachtleven van Beiroet. Hun live optredens waarbij dans en Arabische muziek soms gepaard gaan met scherpe humor over de Libanese politiek, hebben op korte tijd een enorme populariteit verworven in

¹³³ Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url p](#)

¹³⁴ The New York Times, 29/07/2009, [url](#)

¹³⁵ Daleel Madani, 29/11/2013, [url](#)

¹³⁶ MO, 13/02/2014, [url](#)

¹³⁷ CNN, 16/05/2017, [url](#)

¹³⁸ Human Dignity Trust, 2022, [url](#)

¹³⁹ AFP via RFI, 21/05/2017, [url](#); HRW, 18/05/2018, [url](#); Le Monde, 24/01/2021, [url](#); Middle East Eye, 19/05/2018, [url](#)

¹⁴⁰ HRW, 18/05/2018, [url](#); The New York Times, 16/05/2018, [url](#)

¹⁴¹ HRW, 04/10/2018, [url](#); HRW, 11/02/2019, [url](#)

¹⁴² Belga via Knack, 26/09/2019, [url](#)

¹⁴³ Beirut Pride, 2019, [url](#)

de hoofdstad. In 2019 werd zelfs een soort verkiezing georganiseerd, genaamd The Grand Ball, met dertig deelnemende *drag queens*. LGBTQ-activisten wijzen op de invloed van Amerikaanse televisieseries over *drag shows* en van de figuur Bassem Feghali. Begin jaren 2000 werd deze jonge Libanese komiek ongemeen populair met zijn imitaties van beroemde Arabische zangeressen op de TV.¹⁴⁴ Sommige commentatoren stellen dat de *drag queens*, die met hun shows een belangrijk element zijn geworden in het nachtleven van Beiroet, baanbrekend werk verrichten voor de acceptatie van de gehele LGBTQ-gemeenschap.¹⁴⁵

2.2.3. Verenigingen

Ondanks veel praktische problemen, zoals moeilijkheden om zich als officiële vereniging te registreren, zijn er de afgelopen decennia diverse LGBTQ-organisaties opgericht in Libanon.¹⁴⁶ De allereerste initiatieven om de Libanese homogemeenschap te organiseren, ontstonden in de jaren negentig. In 1998 vormde een kern van homoseksuelen de Club Free, oorspronkelijk een informele sociale groep zonder activisme. Na enkele jaren besloten enkele leden dat het tijd was voor een wat meer formeel initiatief.¹⁴⁷

Helem

In 2001 werd in Beiroet de eerste LGBTQ-rechtenorganisatie in de Arabische wereld opgericht. Helem, acroniem voor Himayat Loubnaniya lil Mouthliyin Wal Mouthliyat (Libanese Bescherming van Lesbiennes, Gays, Biseksuelen en Transgender), betekent "droom" in het Arabisch. De eerste coördinator van Helem was Georges Azzi.¹⁴⁸ De eerste actie van de groep was een protest tegen de keten Dunkin' Donuts die personen die er gay uitzagen de toegang ontzegde tot hun vestigingen.¹⁴⁹ In 2003 nam Helem voor het eerst deel aan een publieke demonstratie gericht tegen de oorlog in Irak. De Helem-demonstranten stapten op onder de regenboogvlag. Helem gaf al snel ook een magazine uit, Barra, wat "Out" betekent in het Arabisch. De artikels zijn gevarieerd, gaande van modetrends tot ernstige onderwerpen als HIV/AIDS. Volgens Azzi werd Helem niet door het ministerie van Binnenlandse Zaken erkend als een officiële vereniging maar wel informeel gedoogd. Vanaf 2005 organiseerde de groepering iets frequenter publieke bijeenkomsten, waarbij de opkomst in eerste instantie laag was.¹⁵⁰ Vanaf 2005 begon de organisatie samen te werken met het Libanese ministerie van Volksgezondheid in de strijd tegen HIV/AIDS.¹⁵¹ Naar aanleiding van IDAHOT organiseerde Helem in mei 2006 voor het eerst een persconferentie in Hotel Monroe in Beiroet. BBC-correspondente Kim Ghattas noteert dat de bijeenkomst legaal was vermits de aanwezige politie niet ingreep, maar integendeel present leek te zijn om de aanwezigen te beschermen. Wel noteerden de journalisten een zekere nervositeit onder de aanwezigen. Velen vroegen expliciet aan de persfotografen om hen niet herkenbaar te fotograferen. Vele deelnemers gaven in dit verband aan dat hun familie niet van hun geaardheid op de hoogte was.¹⁵² Volgens Libanese activisten speelt het Helem-kantoor op Spears Street 174 in Hamra van bij zijn oprichting een cruciale rol als verzamelpunt voor de LGBTQ-gemeenschap in het land. Het is een plek waar LGBTQ in alle veiligheid kunnen samenkomen en juridisch, medisch en psychologisch advies kunnen inwinnen.¹⁵³ In mei 2006 gaf Helem het boek

¹⁴⁴ The Washington Post, 28/01/2019, [url](#)

¹⁴⁵ The Markaz Review, 08/08/2021, [url](#)

¹⁴⁶ Outright International, 07/08/2018, [url](#)

¹⁴⁷ AFFE, Outright International, 2018, [url](#); Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

¹⁴⁸ Al Monitor, 04/04/2022, [url](#); BBC, 19/05/2006, [url](#); IRBC, 13/10/2004, [url](#); The New Humanitarian, 07/12/2005, [url](#)

¹⁴⁸ Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

¹⁴⁹ IRBC, 13/10/2004, [url](#)

¹⁵⁰ Al Monitor, 04/04/2022, [url](#); BBC, 19/05/2006, [url](#); The New Humanitarian, 07/12/2005, [url](#)

¹⁵¹ Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

¹⁵² BBC, 19/05/2006, [url](#); BBC, 26/05/2006, [url](#); Trouw, 30/05/2006, [url](#)

¹⁵³ Trouw, 30/05/2006, [url](#)

Homofobie [vertaling] uit met een receptie waarop ook buitenlandse journalisten waren uitgenodigd. Kort daarop riepen een aantal conservatieve Beiroetse gemeenteraadsleden, de minister van Binnenlandse Zaken op om Helem te verbieden wegens “deviant sociaal gedrag dat indruist tegen alle religieuze, humane en morele waarden”. De minister ging niet in op het verzoek maar weigerde tegelijk een officiële vergunning te geven aan Helem.¹⁵⁴

Meem

In 2007 is Meem opgericht, een organisatie die zich specifiek bezighoudt met LBTQ-vrouwen. Ze verschaft legale, medische en psychologische steun aan de queer gemeenschap. Er zijn verschillende publicaties, met verhalen over ervaringen van Libanese queer personen en Bekhsoos, een maandelijks magazine. Een activiste van Meem getuigt:

“We were able to build a community based on queer feminism, despite our disagreements. Before Meem, work was primarily done by traditional women’s rights organizations, which were not always inclusive of queer and transwomen. We raised the bar, and now homophobic and transphobic discourses are not accepted among the women’s rights NGOs.”¹⁵⁵

Mosaic

De MENA Organization for Services, Advocacy, Integration and Capacity building (MOSAIC) verdedigt de belangen van gemarginaliseerde groepen en houdt zich onder andere intensief bezig met de LGBTQ-gemeenschap. Directeur is Charbel Maydaa:

“[Maydaa] explained how the activities help break down divisions between different LGBTQ communities: We have had activities which put LGBTQ Lebanese, Syrian, Palestinian and Iraqi people in the same room, including a program for transwomen from different nationalities ... Art therapy and drama are ways through which we can create dialogue.”¹⁵⁶

Proud Lebanon

Proud Lebanon omschrijft zichzelf als een apolitieke, areligieuze NGO die zich bezighoudt met “empowerment” van minderheden en in de eerste plaats de LGBTQ-gemeenschap. Een belangrijke activist is Bertho Makso.¹⁵⁷

Marsa

Marsa is een centrum voor seksuele gezondheidszorg in Beiroet, opgericht in februari 2011. De bedoeling is in alle confidentialiteit en zonder vooroordelen advies te verstrekken, onder meer aan leden van de LGBTQ-gemeenschap.¹⁵⁸ Volgens de twee verantwoordelijken van Marsa, Sara Abou Zaki en Diana Abou Abbas, richt de groep zich in de eerste plaats op vrouwen. Er worden sensibiliseringscampagnes gehouden, onder meer aan universiteiten. Om een delicaat thema als trans personen onder de aandacht te brengen worden innovatieve technieken gebruikt. Diana Abou Abbas:

“It is not easy to explain the concept of trans to a public that does not talk about sex and sexuality. We decided on animation as it would seem friendlier. Also, we used a voiceover—the same voice that is used at the airport or when you go to the bank—this is the most familiar voice in Lebanon. This is a small detail, but a great input from our production company. Abou Abbas stated that the response from the broader public to the trans campaign as well as other video campaigns has been overwhelmingly positive.”¹⁵⁹

¹⁵⁴ Al Arabiya, 29/05/2006, [url](#)

¹⁵⁵ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

¹⁵⁶ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

¹⁵⁷ Al Monitor, 13/02/2017, [url](#); Proud Lebanon, s.d. [2022], [url](#)

¹⁵⁸ AFFE, Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), 2015, [url](#)

¹⁵⁹ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

LebMASH

Een andere medische hulporganisatie is de Lebanese Medical Association for Sexual Health (LebMASH). Deze organisatie probeert de Libanese artsen te sensibiliseren over problematieken van gemarginaliseerde groepen, waaronder de LGBTQ-gemeenschap. De organisatie werkt nauw samen met psychologen en speelde een belangrijke rol in het tot stand komen van de verklaring van de Libanese beroepsvereniging voor psychiaters dat homoseksualiteit geen mentale stoornis is.¹⁶⁰ LebMASH beschouwt het echter als zijn taak om ook de ruimere Libanese medische wereld te informeren, en daarnaast via allerlei campagnes, het brede publiek. Een van de oprichters van de groep, Omar Fattal, formuleert de zaak als volgt:

“There is a widespread belief that there is a relationship between LGBTQ people and medical conditions, including mental illness. For example, when you come out, the initial reaction people have is ‘see a psychiatrist.’ We believe such views are the main barrier to LGBTQ rights in Lebanon [...] and who better to debunk these misconceptions than healthcare professionals. We are able to speak the same language to convey messages to doctors and nurses.”¹⁶¹

AFFE

De Arab Foundation for Freedoms and Equality (AFFE) is een mensenrechtenorganisatie, dus geen loutere LGBTQ-vereniging, maar zet zich vaak in voor de rechten van deze gemeenschap. AFFE is op veel terreinen actief die soms raakvlakken hebben met homoseksualiteit. Ze zorgt voor hulpverlening bij prostitué(e)s en drugsverslaafden en voert sensibiliseringscampagnes over homofobie, politiegeweld en seksueel overdraagbare ziektes. In 2006 en 2007 was er in dit verband een samenwerkingsproject met het politiecommissariaat van Hbeish in Beiroet.¹⁶² In de schoot van AFFE ontstond het Gender and Sexuality Resource Center (GSRC), een programma dat kennis wil opbouwen omtrent LGBTQ-thema's in het Midden-Oosten en daartoe academici en activisten samenbrengt.¹⁶³

Legal Agenda

Legal Agenda is een vereniging van juristen die zich inzet voor het verbeteren van de juridische positie van de LGBTQ-gemeenschap. Hun belangrijkste woordvoerder is een docente aan de rechtsfaculteit van de Université Saint-Joseph in Beiroet, advocate en mensenrechtenactiviste Youmna Makhlof. Legal Agenda speelde een belangrijke rol in het verdedigen van homoseksuele en transgender in een aantal baanbrekende rechtszaken voor LGBTQ-rechten.¹⁶⁴

In 2018 melden AFFE en Outright International dat er tussen de verschillende belangengroeperingen nauw overleg is en dat er een groeiende samenwerking bestaat. Een koepelorganisatie die alle LGBTQ-verenigingen verzamelt, is er echter niet. De verschillende groeperingen werken ook nauw samen met VN-instanties, onder meer de VN-mensenrechtenraad. Onder druk van dit middenveld neemt Libanon sinds 2016 op diverse VN-fora progressievere standpunten in dan andere landen in het Midden-Oosten over thema's als vrouwenrechten, seksuele gezondheidszorg en seksuele oriëntatie.¹⁶⁵ Contacten met VN-instanties en sensibilisering rond discriminatie tegen de LGBTQ-gemeenschap gebeuren ook in nauwe samenwerking met mensenrechtenorganisaties. Zo lanceerden AFFE en HRW in april 2018 een gezamenlijke campagne tegen homofobie genaamd “Nooit meer alleen”.¹⁶⁶

¹⁶⁰ Lebanese Medical Association for Sexual Health, 17/05/2016, [url](#)

¹⁶¹ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

¹⁶² Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

¹⁶³ AFFE, Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), 2015, [url](#)

¹⁶⁴ Al Jazeera, 06/02/2016, [url](#)

¹⁶⁵ AFFE, Outright International, 2018, [url](#)

¹⁶⁶ Le Monde, 24/01/2021, [url](#)

3. Sociaal-politieke context

3.1. Algemene situatie van het land

De Republiek Libanon met hoofdstad Beiroet is een betrekkelijk klein land (10.452 km²) in het oostelijke Middellandse Zeegebied, met een bevolking van 4,6 miljoen inwoners, waaronder 174.000 Palestijnse vluchtelingen (geregistreerd door het United Nations Reliefs and Work Agency for Palestine Refugees, UNRWA) en bijna een miljoen Syrische vluchtelingen (geregistreerd door UNHCR). Het werkelijke aantal vluchtelingen ligt hoger. De officiële taal is Arabisch met een speciaal statuut voor het Frans. Libanon is een multiconfessioneel land. De belangrijkste religieuze groepen zijn de sjiieten (31 %), de soennieten (29 %), de druzen (5 %), de maronitische christenen (20 %), andere christelijke denominaties waaronder grieks-orthodoxen en katholieken (12 %) en de Armeniërs (3 %).¹⁶⁷ Het noorden van Libanon geldt als wat rijker dan het zuiden dat meer ruraal is en waar opeenvolgende conflicten tussen 1975 en 2006 meer verwoestingen hebben aangericht. De meeste steden liggen aan de kust en zijn vaak omringd door uitgestrekte vluchtelingenkampen. Vóór de burgeroorlog leefden de verschillende confessionele gemeenschappen vaak betrekkelijk harmonieus samen. Sinds 1975 is de samenleving enigszins meer gesegregeerd geworden. Christenen vestigden zich vaak langs de kust ten noorden van Beiroet terwijl soennieten opteerden voor gebieden ten zuiden en ten oosten van de hoofdstad en voorts de tweede grootste stad, Tripoli. De burgeroorlog die woedde tussen 1975 en 1989 was in de eerste plaats een conflict tussen de diverse confessionele groepen, gecompliceerd door de aanwezigheid van Palestijnen in het land. De zoektocht naar een evenwicht tussen de belangen van de verschillende geloofsgemeenschappen is tot op heden een van de bepalende aspecten van het Libanese maatschappelijke en politieke leven.¹⁶⁸

In Libanon heerst sinds 2019 een zeer zware economische crisis die de munt heeft doen kelderen en de armoede enorm heeft doen toenemen en geleid heeft tot hevige straatprotesten. In augustus 2020 maakte een enorme explosie in het noordoosten van Beiroet een groot aantal slachtoffers en veroorzaakte een massieve schade in de hoofdstad, meer bepaald in de stadsdelen die fungeren als haven voor de LGBTQ-gemeenschap. De COVID 19-epidemie veroorzaakte een aantal lockdowns die de materiële situatie nog verergerden.¹⁶⁹

3.2. Standpunt van de politieke actoren

Georges Azzi, coördinator van Helem, verklaarde in mei 2006 aan de BBC dat zijn vereniging steun kreeg van een aantal politici, maar zeer informeel, omdat religie nog steeds een zeer machtige rol speelde in Libanon waarbij sectaire verschillen de situatie nog compliceerden.¹⁷⁰ Helem werkt wel al sinds 2005 samen met het ministerie van Volksgezondheid in de strijd tegen HIV/AIDS, dat bijgevolg vanaf 2008 als eerste overheidsdepartement geleidelijk begon te pleiten voor een decriminalisering van homoseksualiteit.¹⁷¹ In weerwil van het officiële verbod probeert het ministerie van

¹⁶⁷ Britannica, s.d., [url](#); CIA World Factbook, 17/03/2022, [url](#); Ministère de l'Europe et des Affaires Etrangères - France, 19/01/2022, [url](#)

¹⁶⁸ AG Friedensforschung (Mellenthin K.), 01/03/2005, [url](#); Britannica, s.d., [url](#); Fisk, R., 2001.

¹⁶⁹ Al Monitor, 04/04/2022, [url](#); Al Sharq Strategic Research (El-Charif K.), 13/09/2021, [url](#); HRW, 2022, [url](#); Le Monde Diplomatique, 10/2020, [url](#); Ministère de l'Europe et des Affaires Etrangères - France, 19/01/2022, [url](#)

¹⁷⁰ BBC, 26/05/2006, [url](#)

¹⁷¹ Mohamed M.S., 10/2015, [url](#)

Volksgezondheid zicht te krijgen op de geaardheid van bloeddoneren vermits het voor mannen die seksuele betrekkingen hebben gehad met andere mannen verboden is bloed te doneren.¹⁷²

Journalist Bachir El Khoury beschreef in 2014 een dilemma dat leefde bij LGBTQ-activisten: de annulatie van artikel 534 door het Parlement zou het risico verhogen dat bepaalde politieke fracties een nieuwe wet eisen waarin relaties tussen personen van hetzelfde geslacht expliciet worden verboden. Daarom richtte Helem zich voortaan hoofdzakelijk op rechtspraak. "Het voordeel van de huidige strafwet is dat ze niet specifiek is en een ruime juridische interpretatiemarge laat" [vertaling], aldus een Helem-activist.¹⁷³ In 2014 verklaarde Georges Azzi aan The Huffington Post: "The current political situation in Lebanon does not allow any change in the penal code."¹⁷⁴

Het rapport van AFFE en Outright International van 2018 noteerde een verschuiving van politieke opinies naar aanleiding van de verkiezingen van mei 2018. Door het gelobby van verschillende LGBTQ-organisaties spraken een aanzienlijk aantal verkiezingskandidaten zich uit ten voordele van LGBTQ-rechten. Er was vooral een ommekeer merkbaar bij enkele traditionele christelijke partijen die de naam hebben erg rechts te zijn. Volgens AFFE biedt dit op termijn uitzicht op de decriminalisering van homoseksualiteit en op een aangepaste wetgeving inzake openbare zeden en sekswerk, maar heeft het nog een ander voordeel: gezien de politieke partijen een grote invloed hebben op de benoeming van de openbare aanklagers zou dat ook repercussies hebben voor het al dan niet vervolgen van homoseksuelen.¹⁷⁵ Ook CNN meldde naar aanleiding van de parlementsverkiezingen dat bijna honderd kandidaten hadden opgeroepen om homoseksualiteit te legaliseren. LGBTQ-organisaties hebben op hun beurt op internet de namen gepubliceerd van de politici die opriepen tot afschaffing van artikel 534 en degenen die zich er tegen verzetten. Veel onafhankelijke verkiezingskandidaten die los opereren van klassieke politieke partijen maar zich meer bezighouden met praktische problemen van de bevolking bepleiten de LGBTQ-zaak. De lijst Kollouna Watani (We zijn allen één Natie [vertaling]), een beweging van activisten uit het middenveld of uit de civiele maatschappij, komt expliciet op voor de decriminalisering van homoseksuele betrekkingen. Ook de Falangistische Kataeb-partij, een erg rechtse christelijke formatie, noemde de decriminalisering van homoseksualiteit een "cruciaal punt van hun sociale agenda."¹⁷⁶ Sinds 2018 heeft Kataeb-parlementslid Elias Hankach zich ontpopt tot de voorvechter van LGBTQ-rechten in de nationale Assemblée.¹⁷⁷

De organisator van de opeenvolgende Beirut Prides, Hadi Damien, was een van de activisten die druk uitoefenden op politici. In mei 2018 verklaarde hij aan Middle East Eye het volgende:

"Beirut Pride has been at the forefront of the electoral scene through lobbying actions. For more than three months, we met with leaders and executives of traditional political parties and new parties to discuss the situation. At least four MPs who raised the LGBT issue were elected. Many others are sensitive to our ideas and ready to work on them. Politicians are aware of the electoral base of this population. We have opened communication channels with all political parties and religious centres in the country. Our approach to citizens is better understood. The simple fact that Beirut Pride exists is progress in itself. It is a public initiative that says things as they are. Our annual events on politics, religion, business and families are an expression of its longevity, in addition to the Pride Days which take place around May 17. There is a 'destigmatisation' that is

¹⁷² Republic of Lebanon, Ministry of Public Health, Lebanese Committee of Blood Transfusion, 10/2015, [url](#). In België is de regel dat homoseksuelen bloed mogen doneren indien ze één jaar geen seks hebben gehad. VRT, 12/03/2021, [url](#)

¹⁷³ Slate (El Khoury B.), 10/04/2014, [url](#)

¹⁷⁴ The Huffington Post, 04/05/2014, [url](#)

¹⁷⁵ AFFE, Outright International, 2018, [url](#); Human Dignity Trust, 2022, [url](#)

¹⁷⁶ CNN, 04/05/2018, [url](#)

¹⁷⁷ NOS, 08/05/2019, [url](#)

present and natural in society. It's an organic evolution. Gays, for example, are increasingly visible in the professional, academic and social spheres."¹⁷⁸

HRW signaleert in het voorjaar van 2018 dat Helem zijn actierrein uitbreidt door partnerschappen aan te gaan met andere maatschappelijke drukingsgroepen zoals anti-corruptiebewegingen, milieu-organisaties en vakbonden.¹⁷⁹ Bedoeling is een groter politiek raakvlak te creëren. Georges Azzi toonde zich naar aanleiding van de parlementsverkiezingen combattief:

"This is the first time in the Arab world that we see LGBT issues being discussed on such a high political level, Azzi said. We're hoping that the Lebanese experience goes elsewhere."¹⁸⁰

Een duidelijke meerderheid van de parlementsleden bleef echter gekant tegen LGBTQ-rechten. Tijdens de 139^e vergadering van de Interparlementaire Unie van de VN in oktober 2018 stemde de Libanese delegatie tegen een oproep voor een gelijkwaardige behandeling van de LGBTQ-gemeenschap. Het voorstel haalde geen meerderheid.¹⁸¹

3.3. Standpunt van de religieuze actoren

Volgens Helem is er in de periode 2016-2017 een stijging geweest van *hate speech* tegen de LGBTQ-gemeenschap door religieuze autoriteiten in het Midden-Oosten, die zich in Libanon beroepen op het recht op vrije meningsuiting. Religieuze leiders mobiliseren via sociale media ook hun achterban om stelling te nemen tegen homoseksualiteit. In bepaalde gevallen doen moslimorganisaties een beroep op artsen die homoseksualiteit als een ziekte voorstellen of schrijftgeleerden die de Libanese jurisprudentie die homoseksualiteit decriminaliseert als strijdig met de islamitische wet en moraal beschouwt. Volgens Helem leidden deze elementen tot het viseren van de LGBTQ-gemeenschap waartegen bescherming erg moeilijk is.¹⁸²

In juni 2019 peilde de BBC bij de bevolking van een aantal Arabische landen naar de religieuze opvattingen over uiteenlopende thema's. De resultaten werden vergeleken met een gelijkaardig onderzoek uit 2013. In Libanon verklaarde ongeveer 12 % van de respondenten niet religieus te zijn, wat ook in 2013 al vrijwel het geval was. In andere Arabische landen steeg het aantal mensen dat zich niet religieus noemt sterker. De BBC constateerde voorts dat 6 % van de Libanese bevolking homoseksualiteit aanvaardbaar vindt. Vergeleken met de eerdere peilingen van AFFE en GSRC uit 2015 lijkt dit een erg lage score. In de Maghreb en ook in landen als Jordanië en Soedan ligt de aanvaarding hoger.¹⁸³

3.3.1. Islam

In zijn bijdrage over homoseksualiteit en de strafwet in de Arabische wereld schrijft professor Wahid al-Farchichi van de rechtsfaculteit van de Universiteit van Tunis dat de zeer repressieve wetgeving tegen de LGBTQ-gemeenschap steunt op een wetgevend kader daterend uit de koloniale tijd en op invloeden van de islamitische sharia. De strenge bestraffing van homoseksuelen wijt Al-Farchichi aan het algemene autoritaire karakter van de meeste Arabische staten, die hard optreden tegen elke wetsovertreding.¹⁸⁴

¹⁷⁸ Middle East Eye, 19/05/2018, [url](#)

¹⁷⁹ HRW, 16/04/2018, [url](#)

¹⁸⁰ Stepfeed, 05/05/2018, [url](#)

¹⁸¹ Human Dignity Trust, 2022, [url](#)

¹⁸² Helem, 04/2017, [url](#)

¹⁸³ BBC, 24/06/2019, [url](#)

¹⁸⁴ Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), 2009, [url](#)

Het weekblad The Economist onderkende in 2018 twee oorzaken voor de moeilijke situatie van de LGBTQ-gemeenschap in de Levant:

“The first is the influence, directly or indirectly, of European powers in the region. In 1885 the British government introduced new penal codes that punished all homosexual behaviour. Of the more than 70 countries that criminalise homosexual acts today, over half are former British colonies. France introduced similar laws around the same time. After independence, only Jordan and Bahrain did away with such penalties. Combined with conservative interpretations of *sharia* law in local courts, this has made life tough for homosexuals [...] Second, the rise of Islamic fundamentalism in the 1980s coincided with that of the gay-rights movement in America and Europe, hardening cultural differences. Once homosexuality had become associated with the West, politicians were able to manipulate anti-LGBT feelings for their personal gain.”¹⁸⁵

Gezien de strenge afwijzing van homoseksualiteit door de islamitische *hadith* staan ook in Libanon islamitische schriftgeleerden zeer afwijzend tegenover een decriminalisering van homoseksuele betrekkingen en een verdere maatschappelijke emancipatie van de LGBTQ-gemeenschap. Dit kan met een aanzienlijk aantal voorbeelden gestoffeerd worden. Toen in 2013 de beroepsorganisatie van psychiaters stelde dat homoseksualiteit geen ziekte is, reageerde sjeik Bilal Duqmaq, een conservatieve soennitische leider uit Tripoli, dat hij het daar mee eens was maar dat homoseksualiteit een “zonde” was. Volgens de sjeik was het absoluut noodzakelijk dat homoseksualiteit strafbaar bleef zodat deze “schaamtelijke en gruwelijke zonde” die een “gevaar” was voor de samenleving zich niet verder zou verspreiden.¹⁸⁶ In 2018 werd de NEDWA-conferentie over homoseksualiteit in Beiroet door de Libanese veiligheidsdiensten stilgelegd na virulente kritiek van islamitische schriftgeleerden, die dreigden met protesten en geweld. Moslimschriftgeleerden dienden ook klacht in tegen een HIV-preventieprogramma georganiseerd door Libanese LGBTQ-bewegingen.¹⁸⁷ De vrijspraak van vier van “sodomie” beschuldigde soldaten door een militaire rechtbank in mei 2019 zorgde voor een felle reactie in bepaalde maatschappelijke geledingen. De Raad van de Ulama, een orgaan van islamitische schriftgeleerden, verklaarde dat de uitspraak “gevaarlijk, kwaadaardig, aanzettend tot pornografie en van die aard om de woede van God op te wekken”. Sjeik Mohammed Nokary, een voormalig hoofd van de Dar al-Fatwa, de hoogste soennitische autoriteit van Libanon, poneerde dat de wet allerminst ambigu is en dat homoseksuele relaties in oriëntaalse samenlevingen altijd als tegennatuurlijk hebben gegolden. Volgens de sjeik was de rechter gezwicht voor Europese lobbygroepen.¹⁸⁸ De afwijzende houding van de hoge soennitische clerus wordt gedeeld door sjiitische religieuze leiders: in 2017 beschuldigde sjeik Hassan Nasrallah, leider van de Hezbollah, het Westen ervan homoseksualiteit, een “ravaging moral decay”, naar de islamitische wereld te exporteren.¹⁸⁹ De Hezbollah-leider verweet de LGBTQ-gemeenschap ook er een “afwijkende en bizarre levensstijl” op na te houden.¹⁹⁰ Niettemin was het discours van Nasrallah al wat “gematigder” dan dat van schriftgeleerden in het verleden. In 2003 riep de belangrijkste sjiitische religieuze leider van Libanon, groot-ayatollah Mohammed Hussein Fadlallah, nog op tot de doodstraf voor homoseksuelen.¹⁹¹

¹⁸⁵ The Economist, 06/06/2018, [url](#)

¹⁸⁶ Al Arabiya, 20/05/2020, [url](#)

¹⁸⁷ HRW, 11/02/2019, [url](#); ILGA (Ramón Mendoz L.), 12/2020, [url](#)

¹⁸⁸ Middle East Eye, 17/05/2019, [url](#)

¹⁸⁹ The Economist, 06/06/2018, [url](#)

¹⁹⁰ The New Arab, 03/04/2017, [url](#)

¹⁹¹ IRBC, 13/10/2004, [url](#)

3.3.2. Christendom

Ongeveer 35 % van de Libanezen behoort tot diverse christelijke denominaties. De grootste groep zijn de maronieten van wie de liturgie orthodox is, maar die het leergezag van het Vaticaan erkennen.¹⁹² De maronitische patriarch oefent traditioneel ook een grote politieke invloed uit in het land..¹⁹³ Voorts zijn er verschillende orthodoxe kerken, Armeniërs en rooms-katholieken.¹⁹⁴

Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen uitspraken over homoseksualiteit van de huidige maronitische patriarch, kardinaal-aartsbisschop Bechara Boutros al-Rai die sinds 2011 die functie bekleedt¹⁹⁵

De christenen in Libanon leven uiteraard in het Midden_Oosten. Louis-Georges Tin schrijft in de *Dictionnaire de l'Homophobie* het volgende:

“Les pratiques et attitudes sociales sont largement déterminées par la confession dominante et, dans les divers Etats, les minorités religieuses se sont largement conformées aux normes sociales de la majorité.”¹⁹⁶

De Nederlandse zender NOS stelde na een onderzoek naar de situatie van de LGBTQ in Libanon dat de aversie voor homoseksualiteit een element is waar islamitische en christelijke geestelijken elkaar vinden. De imam Khaldoun Omayret verklaarde aan de Nederlandse journalisten dat “homoseksualiteit een ziekte is en door God verboden” terwijl een priester, Abdo Abou Kasm, stelde dat de paus homoseksualiteit geenszins heeft gelegaliseerd. Een politicus die zich inzet voor homorechten, Kataeb-parlementslid Elias Hankach, stelt dat politici soms door conservatieve religieuzen worden geïntimideerd.¹⁹⁷ Het AFFE en het Gender and Sexuality Resource Center hebben onderzocht of er een verschil in attitude is tussen de diverse confessionele groepen. Alle religieuze autoriteiten van het land zijn unaniem in hun veroordeling, aldus de onderzoekers, maar soennieten en sjiiten beschouwen homoseksualiteit veel vaker als “immoreel” dan druzen en leden van de verschillende christelijke denominaties.¹⁹⁸

¹⁹² Britannica, s.d., [url](#); CIA World Factbook, 17/03/2022, [url](#); Ministère de l'Europe et des Affaires Etrangères - France, 19/01/2022, [url](#)

¹⁹³ Al Arabiya, 28/02/2021, [url](#); La Croix, 06/09/2011, [url](#)

¹⁹⁴ Britannica, s.d., [url](#); CIA World Factbook, 17/03/2022, [url](#); Ministère de l'Europe et des Affaires Etrangères - France, 19/01/2022, [url](#)

¹⁹⁵ Britannica, s.d., [url](#); CIA World Factbook, 17/03/2022, [url](#); Ministère de l'Europe et des Affaires Etrangères - France, 19/01/2022, [url](#)

¹⁹⁶ Tin L.-G., 2003

¹⁹⁷ NOS, 08/05/2019, [url](#)

¹⁹⁸ AFFE, Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), 2015, [url](#)

Samenvatting

Artikel 534 van de Libanese strafwet stelt dat “tegennatuurlijk geslachtsverkeer” strafbaar is met een gevangenisstraf tot één jaar. Hoewel het wetsartikel, dat uit 1943 dateert, vaag blijft, bestond er in Libanon een zekere juridische consensus dat dit artikel van toepassing was op homoseksuele betrekkingen. Het artikel werd effectief toegepast in rechtspleging, hoewel de strafmaat in veel gevallen lager en soms voorwaardelijk was. Vanaf 2009 interpreteren rechtbanken artikel 534 meer en meer in het licht van gewijzigde maatschappelijke visies op homoseksualiteit. In een serie arresten oordeelden eerst enkele lagere rechtbanken, maar later ook beroepshoven en het krijgsauditoraat dat homoseksuele handelingen niet langer als “tegennatuurlijk” golden. Onder meer de gewijzigde opinie van medische beroepsorganisaties, internationale mensenrechtenconventies en een meer open maatschappelijke houding ten aanzien van homoseksualiteit waren van invloed op de rechters. De arresten hadden niet louter betrekking op mannelijke homoseksuelen, maar ook op de ruimere LGBTQ-gemeenschap waaronder transgender personen. Naast artikel 534 zijn er nog wetsartikelen die betrekking hebben op openbare zeden. Hun toepassing is sterk afhankelijk van de individuele interpretatie van de rechter. Terwijl de rechtbanken artikel 534 sinds 2009 *de facto* niet langer aanwenden om homoseksuele betrekkingen te bestraffen, heeft dit tot op heden niet geleid tot een schrapping van het artikel. In 2022 bestaat hiervoor in het parlement volstrekt geen meerderheid. Libanon beschikt niet over een antidiscriminatiewetgeving voor LGBTQ.

De politie gebruikt af en toe geweld tegen homoseksuelen. Sporadisch zijn er invallen in gaybars. De ordediensten claimen dat dergelijke acties kaderen in onderzoeken naar drugs of prostitutie. In een beperkt aantal gevallen zijn arrestanten in detentie mishandeld. Het zogenaamde “anale onderzoek” om recent geslachtsverkeer te detecteren, botste op een intensieve tegencampagne van de civiele gemeenschap en wordt niet meer toegepast. Er zijn getuigenissen over homoseksuelen die smeergeld betalen aan individuele politiemannen opdat die discreet zouden blijven over hun geaardheid. Ook zouden sommige nachtclubeigenaars middels steekpenningen politie-invalen in hun zaak te vermijden. Anderzijds zijn er verklaringen dat de politie relatief tolerant optreedt en zou het relatief zelden voorkomen dat ze personen viseert louter omwille van hun geaardheid. Dat heeft onder meer te maken met het feit dat Libanon zich wil profileren als toeristische bestemming. Groepen die in het bijzonder kwetsbaar zijn voor oneigenlijk politie-optreden zijn vluchtelingen en transgender personen. Een probleem is wel dat homoseksuele betrekkingen conform artikel 534 nog steeds verboden is wat het compliceert om de hulp in te roepen van de politie als een lid van de LGBTQ-gemeenschap door derden wordt gevisieerd.

Onderzoek van Pew toont aan dat de meerderheid van de Libanese bevolking afwijzend staat tegen homoseksualiteit. Naarmate de bevolking jonger en stedelijker is, neemt de tolerantie toe. De laatste decennia is er een iets grotere aanvaarding en kunnen leden van de LGBTQ zich in bepaalde wijken van Beiroet betrekkelijk vrij bewegen. De belangrijkste media gebruiken sedert 2004 niet langer kwetsende, maar wel neutralere bewoordingen om homoseksualiteit te omschrijven. Verschillende mediapersoonaliteiten hebben opgeroepen tot tolerantie en andere hebben zich zelf publiekelijk geout als homoseksueel. Er is in Beiroet een levendige gay scene met een aantal bars en clubs die doorgaans niet in het vizier komen van de autoriteiten. Algemeen gelden Libanon en in het bijzonder Beiroet als de meest LGBTQ-tolerante gebieden van het Midden-Oosten. Het gevolg is dat veel homoseksuelen uit de regio, waaronder een aanzienlijke groep vluchtelingen uit Syrië en Irak, zich in de Libanese hoofdstad hebben gevestigd. Ook voor Westerse gay toeristen schijnt Beiroet een bestemming van belang te zijn.

De LGBTQ-gemeenschap blijft weliswaar geconfronteerd met een belangrijk sociaal stigma dat leidt tot discriminatie op allerlei niveaus: pesterijen van scholieren, ontslagen op het werk, zeer negatieve reacties van familie bij een outing.

Sinds 2001 zijn er in Libanon diverse LGBTQ-organisaties ontstaan waarvan Helem de meest prominente is. Deze groeperingen voeren sensibiliseringscampagnes, zowel binnen de homoseksuele gemeenschap zelf (bijvoorbeeld preventie tegen HIV/AIDS) als in de ruimere samenleving voor de aanvaarding van LGTBQ. Deze belangengroepen werken samen met veel partners binnen de civiele maatschappij zoals mensenrechtenorganisaties, medische professionals, de culturele sector, de media en progressieve politici. Hun acties zijn divers en omvatten demonstraties, conferenties, publicaties en hulpverlening.

Binnen de Libanese politiek verloopt de aanvaarding van homoseksualiteit traag. De kans is klein dat het in de nabije toekomst komt tot een decriminalisering van homoseksuele betrekkingen en een schrapping van artikel 534. Dat heeft onder meer te maken met de erg afwijzende houding tegenover homoseksualiteit van zowel een groot deel van de bevolking als van de diverse religieuze autoriteiten. De jongste decennia is het publieke discours van religieuze leiders tegen homoseksualiteit weliswaar iets minder extreem geworden maar zowel de christelijke clerus als islamitische schriftgeleerden staan negatief tegenover de LGBTQ-gemeenschap.

Bibliografie

Geschreven en audiovisuele bronnen

Agence France-Presse (AFP) via Radio France Internationale (RFI), *Gay Lebanese scrap pride event because of threats*, 21/05/2017, <https://www.rfi.fr/en/contenu/20170521-gay-lebanese-scrap-pride-event-because-threats> [geraadpleegd op 03/12/2021]

Agence France Presse (AFP) via The Times of Israel, *Activists hail Lebanon ruling that could protect gay rights*, 19/07/2018, <https://www.timesofisrael.com/activists-hail-lebanon-ruling-that-could-protect-gay-rights/> [geraadpleegd op 03/12/2021]

Agence France Presse (AFP) via Nationale Omroep Stichting (NOS), *Libanon voor het eerst in jaren naar stembus*, 06/05/2018, <https://nos.nl/artikel/2230544-libanon-voor-het-eerst-in-jaren-naar-stembus> [geraadpleegd op 25/03/2022]

AG Friedensforschung, *Bürgerkrieg im Libanon – Ursachen und Verlauf* (Mellenthin, K.), 01/03/2005, <http://www.ag-friedensforschung.de/regionen/Libanon/ursachen.html> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Al Akhbar, *Lebanese mayor cracks down on homosexuality in his town*, 24/04/2013, <http://english.al-akhbar.com/content/lebanese-mayor-cracks-down-homosexuality-dekwaneh> [geraadpleegd op 01/12/2021]

Al Arabiya, *After the phenomenon goes out in the open Lebanese call for the cancellation of 'homosexual' acts within society*, 29/05/2006, <http://www.alarabiya.net/Articles/2006/05/29/24200.htm> [geraadpleegd op 30/03/2022]

Al Arabiya, *Are the Lebanese becoming more tolerant to homosexuality*, 20/05/2020, <https://english.alarabiya.net/perspective/features/2013/07/20/Are-the-Lebanese-becoming-more-tolerant-to-homosexuality-> [geraadpleegd op 29/03/2022]

Al Arabiya, *Thousands rally to support Lebanon's Patriarch call for an international conference*, 28/02/2021, <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2021/02/27/Lebanon-s-Patriarch-calls-for-an-international-conference-to-push-for-neutrality-> [geraadpleegd op 30/03/2022]

Al Bawaba, *Lebanon's ban of Gay Dating app 'Grindr' sets dangerous precedent*, 24/01/2019, <https://www.albawaba.com/loop/lebanon%E2%80%99s-ban-gay-dating-app-%E2%80%98grindr%E2%80%99-sets-dangerous-precedent-1243378> [geraadpleegd op 29/11/2021]

Al Jazeera, *Lebanese PM unveils national unity cabinet*, 15/02/2014, <https://www.aljazeera.com/news/2014/2/15/lebanese-pm-unveils-national-unity-cabinet> [geraadpleegd op 17/03/2022]

Al Jazeera, *Transgender ruling in Lebanon an 'empowering' moment*, 06/02/2016, <https://www.aljazeera.com/features/2016/2/6/transgender-ruling-in-lebanon-an-empowering-moment> [geraadpleegd op 03/12/2021]

Al Jazeera, *Lebanon court 'acquits military personnel' in sodomy case*, 30/03/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/3/30/lebanon-court-acquits-military-personnel-in-sodomy-case> [geraadpleegd op 03/12/2021]

Al Jazeera, *Lebanon will default on its debt for the first time ever*, 07/03/2020, <https://www.aljazeera.com/economy/2020/3/7/lebanon-will-default-on-its-debt-for-the-first-time-ever> [geraadpleegd op 25/03/2022]

Al Jazeera, *Lebanese sunni leaders endorse Mikati to form new government*, 25/07/2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/25/lebanese-sunni-leaders-endorse-najib-mikati-to-form-new-government> [geraadpleegd op 24/03/2022]

Al Monitor, *The fights goes on for Lebanon's LGBT community*, 15/06/2015, <https://www.al-monitor.com/originals/2015/06/lebanon-lgbt-gay-rights-article-534-helem-legal-agenda.html> [geraadpleegd op 01/12/2021]

- Al Monitor, *Iranian politicians hail election of Lebanon's new president*, 01/11/2016, <https://www.al-monitor.com/originals/2016/11/iran-reaction-lebanon-presidential-election-michel-aoun.html> [geraadpleegd op 25/03/2022]
- Al Monitor, *Is Lebanon on the path to decriminalizing homosexuality?*, 13/02/2017, <https://www.al-monitor.com/originals/2017/02/lebanon-judge-ruling-favor-lgbt-tolerance.html> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- Al Monitor, *Lebanese LGBT community fights to keep safe spaces*, 04/04/2022, <https://www.al-monitor.com/originals/2022/03/lebanese-lgbt-community-fights-keep-safe-spaces> [geraadpleegd op 04/04/2022]
- Al Sharq Strategic Research (El-Charif K.), *Lebanon from August 2015 to October 2019: attempts to rehabilitate a nation*, 13/09/2021, https://research.sharqforum.org/2021/09/13/lebanon-from-august-2015-to-october-2019-attempts-to-rehabilitate-a-nation/?qclid=EA1aIQobChMI1ZuF-tTh9gIVR49oCR0aeQEJFAMYASAAEgLZXvD_BwE [geraadpleegd op 24/03/2022]
- Arab Foundation for Freedoms and Equality (AFFE), Gender and Sexuality Resource Center (Nasr N., Zeidan T.), *As Long as they Stay away. Exploring Lebanese Attitudes towards Sexualities and Gender Identities*, 2015, <https://afemena.org/wp-content/uploads/2015/12/Report-high-resolution.pdf> [geraadpleegd op 16/03/2022]
- Arab Foundation for Freedoms and Equality (AFFE), Outright International, *Activism and resilience: LGBTQ progress in the Middle East and North Africa*, 2018, https://outrightinternational.org/sites/default/files/MENARreport_2018_100918_FINAL.pdf [geraadpleegd op 23/12/2021]
- Beirut.com, *Helem*, s.d. [2022], <https://www.beirut.com/l/24164> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Belga via Knack, *Gay Pride in Libanon geannuleerd door bedreigingen*, 26/09/2019, <https://weekend.knack.be/lifestyle/maatschappij/gay-pride-in-libanon-geannuleerd-door-bedeigingen/article-news-1513861.html> [geraadpleegd op 04/11/2021]
- BBC, *Hezbollah condemned for attacking Israel*, 15/04/2001, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1279456.stm [geraadpleegd op 25/03/2022]
- BBC, *Syria: the power in Lebanon*, 16/04/2001, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1280579.stm [geraadpleegd op 25/03/2022]
- BBC, *Israeli jets hit Lebanon targets*, 20/01/2004, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3414431.stm [geraadpleegd op 25/03/2022]
- BBC, *Move to bolster Lebanon president*, 28/08/2004, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3608046.stm [geraadpleegd op 25/03/2022]
- BBC, *UN to investigate Hariri killing*, 19/02/2005, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4279593.stm [geraadpleegd op 25/03/2022]
- BBC, *Who's who in Lebanon*, 14/03/2005, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4348129.stm [geraadpleegd op 25/03/2022]
- BBC, *The first gay activity of its kind in Lebanon*, 19/05/2006, http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/middle_east_news/newsid_4997000/4997426.stm [geraadpleegd op 03/12/2021]
- BBC, *Landmark meeting for gay Lebanese*, 26/05/2006, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/5019908.stm [geraadpleegd op 03/12/2021]
- BBC, *Pope Francis: Who am I to judge gay people?*, 29/07/2013, <https://www.bbc.com/news/world-europe-23489702> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- BBC, *Gay community hit hard by Middle East turmoil*, 29/10/2014, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29628281> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- BBC, *Does a new ruling offer fresh hope for LGBT rights in Lebanon?*, 21/02/2017, <https://www.bbc.com/news/av/world-middle-east-39029380> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- BBC, *The Arab World in seven charts: are Arabs turning their backs on religion?*, 24/06/2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48703377> [geraadpleegd op 17/12/2021]

- Beirut Pride, *Je demande pour comprendre en je ne partage pas une fausse info*, 2019, <https://www.beirutpride.org/pride-fr> [geraadpleegd op 16/03/2022]
- Bekshoos, *Lebanese judge rules against the use of article 534 to prosecute homosexuals*, 28/12/2009, ... <http://www.bekshoos.com/web/2009/12/lebanese-judge-rules-against-the-use-of-article-534-to-prosecute-on-grounds-of-homosexuality/> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- Britannica, *Lebanon*, s.d. <https://www.britannica.com/place/Lebanon> [geraadpleegd op 24/03/2022]
- Carnegie Endowment for Internationaal Peace (Kverme K.), 14/02/2013, *The Refugee Factor*, <https://carnegieendowment.org/2013/02/14/refugee-factor/fq10> [geraadpleegd op 25/03/2022]
- Catholic Theological Ethics in the World Church, *Patricia Jung*, s.d., <https://catholicethics.com/ethicists/patricia-jung/> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- CIA World Factbook, *Lebanon*, 17/03/2022, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/> [geraadpleegd op 25/03/2022]
- CNN, *Beirut gay pride event a first for Lebanon*, 16/05/2017, <https://edition.cnn.com/2017/05/16/middleeast/beirut-gay-pride/> [geraadpleegd op 03/12/2021]
- CNN, *Gay rights come to the fore as Lebanon prepares to vote*, 04/05/2018, <https://edition.cnn.com/2018/05/04/middleeast/lebanon-elections-lgbt-rights-intl/index.html> [geraadpleegd op 17/12/2021]
- CNN, *A campaign to silence this Lebanese band has galvanized the country's extreme Christian right*, 04/08/2019, <https://edition.cnn.com/2019/08/04/middleeast/lebanon-mashrou-leila-intl/index.html> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- COC Nederland, *1001 vragen over Islam en homoseksualiteit*, 10/02/2005, <https://www.coc.nl/geloof-cultuur/1001-vragen-over-islam-en-homoseksualiteit> [geraadpleegd op 29/03/2022]
- Crux, *Pope Francis says homosexual tendencies are 'not a sin'*, 01/04/2019, <https://cruxnow.com/vatican/2019/04/01/pope-francis-says-homosexual-tendencies-are-not-a-sin> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- Daily Mirror, *Mika Teenage Prodigy of the Royal Opera*, 29/01/2007, <https://www.mirror.co.uk/3am/celebrity-news/mika-teenage-prodigy-of-the-royal-opera-449158> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Daily Sabah, *Lebanon unveils new government led by PM Hassan Diab*, 21/01/2020, <https://www.dailysabah.com/mideast/2020/01/21/lebanon-unveils-new-government-led-by-pm-hassan-diab> [geraadpleegd op 24/03/2022]
- Daleel Madani (Al Farchichi W., Saghiyeh N.), *Homosexual relations in the penal codes: general study regarding the laws in the Arab Countries with a report on Lebanon and Tunisia*, 2009, <https://daleel-madani.org/sites/default/files/Resources/HelemStudy.pdf> [geraadpleegd op 23/12/2021]
- Daleel Madani, *Transfocus Film Festival: screenings & workshops*, 29/11/2013, <https://daleel-madani.org/civil-society-directory/no-organization/events/transfocus-film-festival-screenings-workshops> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- Der Spiegel, *Sex and taboos in the Islamic World*, 20/10/2006, <https://www.spiegel.de/international/spiegel/love-lust-and-passion-sex-and-taboos-in-the-islamic-world-a-443678.html> [geraadpleegd op 17/12/2021]
- Der Spiegel, *Beirut. Willkommen in Arabiens schwuler Party-Metropole*, 09/05/2010, <https://www.spiegel.de/politik/ausland/beirut-willkommen-in-arabiens-schwuler-party-metropole-a-692876.html> [geraadpleegd op 04/11/2021]
- Der Spiegel, *Libanon will Syrische Flüchtlinge loswerden – zur not mit Gewalt*, 07/06/2019, <https://www.spiegel.de/politik/libanon-will-die-syrischen-fluechtlinge-loswerden-a-00000000-0002-0001-0000-000164302353> [geraadpleegd op 23/03/2022]
- Deutsche Welle, *LGBTQ in Lebanon: less freedom, less security*, 24/11/2021, <https://www.dw.com/en/lgbtq-in-lebanon-after-explosion-less-freedom-less-security/a-59921561> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Documenta 13, das Begleitbuch, *Etel Adnan*, Kassel: Hatje Cantz Verlag, 2012

- Erasing 76 Crimes, *Anti-gay Lebanon: 27 arrests in raid on Turkish bath*, 13/08/2014, <https://76crimes.com/2014/08/13/anti-gay-lebanon-27-arrests-in-raid-on-turkish-bath/> [geraadpleegd op 23/03/2022]
- Erasing 76 Crimes, *Lebanon Court: Gay sex is natural, anti-gay law weakens*, 03/02/2017, <https://76crimes.com/2017/02/03/lebanon-court-gay-sex-is-natural-anti-gay-law-weakens/> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- Encyclopedia.com, *Brian Whitaker*, s.d. [2022], <https://www.encyclopedia.com/arts/educational-magazines/whitaker-brian-1947> [geraadpleegd op 29/03/2022]
- Fanoos Encyclopedia, *Bassem Feghali*, s.d. [2022], https://fanoos.com/society/bassem_feghali.html [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Fisk R., *Pity the Nation. Lebanon at war*, Oxford: Oxford University Press, 2001
- Fisk R., *Bericht uit Beiroet. Dagboek van een Oorlog*, Amsterdam: Ambo/Anthos, 2006
- France24, *Lebanese billionaire Najib Mikati picked as new PM-designate*, 26/07/2021, <https://www.france24.com/en/live-news/20210726-lebanese-mps-pick-najib-mikati-as-new-prime-minister> [geraadpleegd op 24/03/2022]
- France Culture, *Dictionnaire de l'homophobie*, 05/2003, <https://www.franceculture.fr/oeuvre-dictionnaire-de-l-homophobie-de-louis-georges-tin.html> [geraadpleegd op 29/03/2022]
- Gay Star News, *Minister of Interior declares: 'Lebanon is against sodomy'*, 04/05/2013, <https://www.gaystarnews.com/article/minister-interior-declares-%E2%80%98lebanon-against-fags%E2%80%99040513/> [geraadpleegd op 22/03/2022]
- Gay Star News, *Lebanese Court throws out case against transgender woman accused of 'unnatural sex'*, 05/03/2014, <https://www.gaystarnews.com/article/lebanese-court-throws-out-case-against-transgender-woman-accused-%E2%80%98unnatural-sex%E2%80%99050314/> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- Gay Star News, *Lebanese Band to apologize for songs 'insulting sacred symbols of christianity'*, 25/07/2019, <https://www.gaystarnews.com/article/lebanese-band-mashrou-leila-apologize-blasphemy/> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Global Thinkers Forum, *Youmna Makhlof*, s.d. [2022], <https://www.globalthinkersforum.org/people/youmna-makhlof/> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- Helem, *Human rights violations against Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer (LGBTQ) individuals in Lebanon*, 04/2017, https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared/Documents/LBN/INT_CCPR_ICO_LBN_27152_E.pdf [23/12/2021]
- Het Parool, *Libanon moet stoppen met anaal onderzoek homo*, 10/08/2012, <https://www.parool.nl/nieuws/libanon-moet-stoppen-met-anaal-onderzoek-homo~beb16b93/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.be%2F> [geraadpleegd op 04/11/2021]
- Haggerty G. et al (ed.) (Bullough V.), *Catholicism*, in *Gay Histories and Cultures*, Londen en New York: Garland Publishing, 2000
- Haggerty G. et al (ed.) (Skjaervo P.O.), *Islam*, in *Gay Histories and Cultures*, Londen en New York: Garland Publishing, 2000
- Harvard University, *Department of Near Eastern Languages and Civilisations: P. Oktor Skjaervo*, s.d., <https://nelc.fas.harvard.edu/people/p-oktor-skjaervo> [geraadpleegd op 29/03/2022]
- Human Dignity Trust, *Lebanon. Types of Criminalisation*, 2022, <https://www.humandignitytrust.org/country-profile/lebanon/> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- Human Rights Campaign, *Stances of Faiths on LGBTQ issues: Eastern Orthodox Church*, s.d. [2022], <https://www.hrc.org/resources/stances-of-faiths-on-lgbt-issues-eastern-orthodox-church> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- Human Rights Watch (HRW), *Dignity debased. Forced anal examinations in homosexuality prosecutions*, 12/07/2016, <https://www.hrw.org/report/2016/07/12/dignity-debased/forced-anal-examinations-homosexuality-prosecutions> [geraadpleegd op 23/12/2021]

Human Rights Watch (HRW), *Lebanon edges closer to decriminalizing same-sex conduct*, 02/02/2017, <https://www.hrw.org/news/2017/02/02/lebanon-edges-closer-decriminalizing-same-sex-conduct> [geraadpleegd op 03/12/2021]

Human Rights Watch (HRW), *Audacity in Adversity. LGBT activism in the Middle East and North Africa*, 16/04/2018, <https://www.hrw.org/report/2018/04/16/audacity-adversity/lgbt-activism-middle-east-and-north-africa> [geraadpleegd op 05/11/2021]

Human Rights Watch (HRW), *Lebanon: police shutter pride events*, 18/05/2018, <https://www.hrw.org/news/2018/05/18/lebanon-police-shutter-pride-events> [geraadpleegd op 17/12/2021]

Human Rights Watch (HRW), *Lebanon: security forces try to close LGBT Conference*, 04/10/2018, <https://www.hrw.org/news/2018/10/04/lebanon-security-forces-try-close-lgbt-conference> [geraadpleegd op 30/11/2021]

Human Rights Watch (HRW), *Lebanon: No Justification for LGBT crackdown*, 11/02/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/02/11/lebanon-no-justification-lgbt-crackdown> [geraadpleegd op 30/11/2021]

Human Rights Watch (HRW), *Lebanon: Entry ban follows Gender, Sexuality Conference*, 27/08/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/08/27/lebanon-entry-ban-follows-gender-sexuality-conference> [geraadpleegd op 30/11/2021]

Human Rights Watch (HRW), *In Lebanon's Covid-19, Aid the vulnerable, including LGBT People*, 16/04/2020, <https://www.hrw.org/news/2020/04/16/lebanons-covid-19-aid-vulnerable-including-lgbt-people> [geraadpleegd op 31/03/2022]

Human Rights Watch (HRW), *Lebanon's LGTB People reclaim their power*, 07/05/2020, <https://www.hrw.org/news/2020/05/07/lebanons-lgbt-people-reclaim-their-power> [geraadpleegd op 31/03/2022]

Human Rights Watch (HRW), *Lebanon: lethal force used against protesters*, 26/08/2020, <https://www.hrw.org/news/2020/08/26/lebanon-lethal-force-used-against-protesters> [geraadpleegd op 24/03/2022]

Human Rights Watch (HRW), *World Report 2022, Lebanon, Events of 2021, 2022*, <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/lebanon> [geraadpleegd op 24/04/2022]

Immigration and Refugee Board of Canada (IRBC), *Lebanon: Update to LBN38524.E of 1 March 2002 on the treatment of homosexuals by the authorities and the population; legal status of homosexuals*, 13/10/2004, <https://www.refworld.org/docid/42df61223e.html> [geraadpleegd op 31/03/2022]

Instinct Magazine via Digital Spy, *Mika confirms sexuality: 'I'm gay'*, 06/08/2012, <https://www.digitalspy.com/showbiz/a397752/mika-confirms-sexuality-im-gay/> [geraadpleegd op 31/03/2022]

Instinct Magazine, *Nurse Jackie Star Haaz Sleiman comes out as Gay in New Facebook video*, 25/08/2017, <https://variety.com/2020/film/news/uncle-frank-peter-macdissi-alan-ball-1234836460/> [geraadpleegd op 17/12/2021]

Institut d'études sur le droit et la justice dans les sociétés arabes (IEDJA), *Code pénal libanais en date de 1943 et ses amendements jusqu'en 2017*, s.d., http://data.lebaneselaws.com/Leb_LC-Ar/07_%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%A9%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%AF%D9%84/15_%D8%A7%D9%84%D9%82%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%8A%D9%86%D8%A7%D9%84%D8%AC%D8%B2%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D8%A9/01_%D9%82%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%8A%D9%86%D8%A7%D9%84%D8%B9%D9%82%D9%88%D8%A8%D8%A7%D8%AA/01_%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%B5%D9%88%D8%B5_%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%A7%D9%85%D8%A9/099999I_1943-03-01_00340_Ldec.html?val=AL1 [geraadpleegd op 10/03/2022]

Institut national d'études démographiques (INED), *Christelle Hamel*, s.d. [2022], <https://www.ined.fr/en/research/researchers/Hamel+Christelle> [geraadpleegd op 29/03/2022]

International Foundation for Electoral Systems (IFES), *Lebanon's New Cabinet*, 13/06/2011, https://qifanabki.files.wordpress.com/2011/06/0613-lebanon_s-new-cabinet.pdf [geraadpleegd op 22/03/2022]

International Lesbian and Gay Association (ILGA) (Carroll A.), *State-sponsored homophobia*, 05/2016, https://ilga.org/downloads/02_ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2016_ENG_WEB_150516.pdf [geraadpleegd op 01/12/2021]

International Lesbian and Gay Association (ILGA) (Ramón Mendoz L.), *State-sponsored homophobia*, 12/2020, https://ilga.org/downloads/ILGA_World_State_Sponsored_Homophobia_report_global_legislation_overview_update_December_2020.pdf [geraadpleegd op 23/12/2021]

La Croix, *Suite de la visite en France du patriarche maronite*, 06/09/2011, <https://www.la-croix.com/Urbi-et-Orbi/Actualite/France/Suite-de-la-visite-en-France-du-patriarche-maronite-2011-09-06-707894> [geraadpleegd op 30/03/2022]

Lebanese Medical Association for Sexual Health, *Lebanon Appeal: LGBT Sexuality isn't 'against nature'*, 17/05/2016, <https://lebmesh.org/2016/05/17/lebanon-appeal-lgbt-sexuality-isnt-against-nature/> [geraadpleegd op 16/03/2022]

Le Figaro, *Le Liban plonge dans la tourmente politique*, 24/03/2013, <https://www.lefigaro.fr/international/2013/03/24/01003-20130324ARTFIG00131-le-liban-plonge-dans-la-tourmente-politique.php> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Le Figaro, *Liban : le premier ministre annonce la démission du gouvernement*, 10/08/2020, <https://www.lefigaro.fr/international/liban-le-premier-ministre-annonce-la-demission-de-son-gouvernement-20200810> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Le Figaro, *Liban : même sans résultat, Emmanuel Macron poursuit son forcing*, 03/08/2021, <https://www.lefigaro.fr/international/liban-meme-sans-resultat-emmanuel-macron-poursuit-son-forcing-20210803> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Le Monde, *Michel Sleimane, le troisième chef de l'armée à la présidence libanaise*, 24/05/2008, https://www.lemonde.fr/proche-orient/article/2008/05/24/un-troisieme-chef-de-l-armee-a-la-presidence-libanaise_1049113_3218.html [geraadpleegd op 23/03/2022]

Le Monde, *Liban : l'ex premier ministre Saad Hariri candidat pour former un gouvernement*, 09/10/2020, https://www.lemonde.fr/international/article/2020/10/09/liban-l-ex-premier-ministre-saad-hariri-candidat-pour-former-un-gouvernement_6055344_3210.html [geraadpleegd op 23/03/2022]

Le Monde, *Le courage des militants LGBT dans le monde arabe*, 24/01/2021, [Le courage des militants LGBT dans le monde arabe – Un si Proche Orient](#) [geraadpleegd op 05/11/2021]

Le Monde, *Au Liban, le magnat des télécoms Najib Mikati désigné premier ministre*, 27/07/2021, https://www.lemonde.fr/international/article/2021/07/27/au-liban-le-magnat-des-telecoms-najib-mikati-designe-premier-ministre_6089656_3210.html [geraadpleegd op 24/03/2022]

Le Monde Diplomatique, *Que tombe le régime des banques*, 10/2020, <https://www.monde-diplomatique.fr/2020/10/CHAMS/62313> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Libération, *Au Liban, l'impossible accord pour élire un président*, 19/04/2016, https://www.liberation.fr/planete/2016/04/19/au-liban-l-impossible-accord-pour-elire-un-president_1447018/ [geraadpleegd op 23/03/2022]

Libnanews, *Après 13 mois, un gouvernement enfin formé au Liban*, 10/09/2021, <https://libnanews.com/apres-13-mois-un-gouvernement-enfin-forme-au-liban/> [geraadpleegd op 24/03/2022]

L'Orient-Le Jour, *Liban : le Premier ministre désigné se défend d'être 'l'homme du Hezbollah'*, 25/01/2011, https://www.lorientlejour.com/article/686467/Liban_%253A_le_Premier_ministre_designe_se_defend_detre_%2522lhomme_du_Hezbollah%2522.html [geraadpleegd 23/03/2023]

L'Orient-Le Jour, *Précédent judiciaire libanais en faveur du changement de sexe*, 15/01/2016, <https://www.lorientlejour.com/article/964914/precedent-judiciaire-libanais-en-faveur-du-changement-de-sexe.html> [geraadpleegd op 04/11/2021]

L'Orient-Le Jour, *Le juge unique du Metn refuse de criminaliser l'orientation sexuelle*, 30/01/2017, <https://www.lorientlejour.com/article/1032187/le-juge-unique-du-metn-refuse-de-criminaliser-lorientation-sexuelle.html> [geraadpleegd op 16/03/2022]

- L'Orient-Le Jour, *Un pas important vers la fin de l'homophobie franchi au Liban*, 16/07/2018, <https://www.lorientlejour.com/article/1125720/un-pas-important-vers-la-fin-de-lhomophobie-franchi-au-liban.html> [geraadpleegd op 04/11/2021]
- L'Orient-Le Jour, *Hassane Diab promet de répondre aux revendications des manifestants*, 21/01/2020, <https://www.lorientlejour.com/article/1203296/hassane-diab-promet-de-repondre-aux-revendications-des-manifestants.html> [geraadpleegd op 23/03/2022]
- L'Orient-Le Jour, *Au Liban-Sud, une minorité rêve encore de venir à bout de la mainmise du Hezbollah*, 25/05/2020, <https://www.lorientlejour.com/article/1219279/au-liban-sud-une-minorite-reve-encore-de-venir-a-bout-de-la-mainmise-du-hezbollah.html> [geraadpleegd op 23/03/2022]
- L'Orient-Le Jour, *Nagib Mikati, l'éternelle roue de secours*, 26/07/2021, <https://www.lorientlejour.com/article/1269542/nagib-mikati-leternelle-roue-de-secours.html> [geraadpleegd op 23/03/2022]
- L'Orient-Le Jour, *Le retour de Mikati fait grincer des dents*, 27/07/2021, <https://www.lorientlejour.com/article/1269610/le-retour-de-mikati-fait-grincer-des-dents.html> [geraadpleegd op 24/03/2022]
- L'Orient-Le Jour, *Pourquoi Etel Adnan était plus grande que nature*, 16/11/2021, [Pourquoi Etel Adnan était plus grande que nature - L'Orient-Le Jour \(lorientlejour.com\)](https://www.lorientlejour.com/article/1269610/le-retour-de-mikati-fait-grincer-des-dents.html) [geraadpleegd op 31/03/2022]
- Los Angeles Times, *Vern Bullough, 77, prolific author was scholar of sex history*, 02/07/2006, <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2006-jul-02-me-bullough2-story.html> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- Loyola Marymount University, *Jeffrey Siker*, s.d. [2022], <https://bellarmine.lmu.edu/jewishstudies/faculty/?expert=jeffrey.siker> [geraadpleegd op 29/03/2022]
- Max Planck Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht (Zacharias, D.), *Fundamentals of the Sunni Schools of Law*, 2006, https://www.zaoerv.de/66_2006/66_2006_2_b_491_508.pdf [geraadpleegd op 29/03/2022]
- Metro Weekly, *Appeals Court in Lebanon rules consensual same-sex relations are not unlawful*, 23/07/2018, <https://www.metroweekly.com/2018/07/appeals-court-lebanon-rules-consensual-same-sex-relations-not-unlawful/> [geraadpleegd op 01/12/2021]
- Middle East Eye, *Despite allegedly torturing gay people, UK still funds Lebanese Police Force*, 11/08/2017, <https://www.middleeasteye.net/news/despite-allegedly-torturing-gay-people-uk-still-funds-lebanese-police-force> [geraadpleegd op 22/03/2022]
- Middle East Eye, *Beirut Pride's Hadi Damien Q&A: Lebanon's LGBT movement is 'growing'*, 19/05/2018, <https://www.middleeasteye.net/news/beirut-prides-hadi-damien-qa-lebanons-lgbt-movement-growing> [geraadpleegd op 30/11/2021]
- Middle East Eye, *La difficile dépenalisation de l'homosexualité au Liban*, 17/05/2019, <https://www.middleeasteye.net/fr/reportages/la-difficile-depenalisation-de-lhomosexualite-au-liban> [geraadpleegd op 16/03/2022]
- Ministère de l'Europe et des Affaires Etrangères - France, *France Diplomatie : présentation du Liban*, 19/01/2022, <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/liban/presentation-du-liban/> [geraadpleegd op 25/03/2022]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Reisadviezen: Libanon*, s.d., https://diplomatie.belgium.be/nl/Diensten/Op_reis_in_het_buitenland/reisadviezen/libanon [geraadpleegd op 25/03/2022]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, Afdeling Asiel en Migratie, *Algemeen Ambtsbericht Libanon/Homoseksualiteit*, 08/2002, <https://studylibnl.com/doc/1340571/algemeen-ambtsbericht-libanon-homoseksualiteit> [geraadpleegd op 05/11/2021]
- MO, *Mannenprostitutie neemt toe in Libanon*, 13/02/2014, <https://www.mo.be/artikel/mannenprostitutie-neemt-toe-libanon> [geraadpleegd op 04/11/2021]
- Mohamed M.S., *Sexuality, Development and Non-Conforming Desire in the Arab World: the Case of Lebanon and Egypt*, in *Sexuality, Poverty and Law*, Brighton: Institute of Development Studies (IDS) University of Sussex, 10/2015,

https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/7115/ER158_SexualityDevelopmentandNonconformingDesireintheArabWorldTheCaseofLebanonandEgypt.pdf.txt;jsessionid=30FA7037C7A761107FC912C6E8F76A56?sequence=4 [geraadpleegd op 29/11/2021]

Moussawi G., *Queering Beirut, the Paris of the Middle East: Fractal Orientalism and Essentialized Masculinities in Gay Travelogues* in: *Gender, Place and Culture, a Journal of Feminist Geography*, 2013, https://www.academia.edu/38229522/Queering_Beirut_the_Paris_of_the_Middle_East_Fractal_Orientalism_and_Essentialized_Masculinities_in_Gay_Travelogues [geraadpleegd op 31/03/2022]

Nahas O., *Islam en homoseksualiteit*, Amsterdam/Utrecht: Bulaaq, 2001

Nahas O., *Homo en moslim, hoe gaat dat samen, 1001 vragen over islam en homoseksualiteit*, Utrecht: Forum, 2005

Nationale Omroep Stichting (NOS), *Voor homo's is Libanon 'het beste van het slechtste' in het Midden-Oosten*, 08/05/2019, <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2283751-voor-homo-s-is-libanon-het-beste-van-het-slechtste-in-het-midden-oosten> [geraadpleegd op 04/11/2021]

National Public Radio (NPR), *Gay Community thrives in Lebanon*, 17/07/2007, <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=12032071> [geraadpleegd op 29/03/2022]

Neue Zürcher Zeitung, *Der nächste Milliardär, der Libanon retten soll*, 26/07/2021, <https://www.nzz.ch/international/der-milliardaer-najib-mikati-soll-den-libanon-retten-ld.1637443?reduced=true> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Nomadic Boys, *Gay Lebanese boy Hadi tells us about gay life in Lebanon*, 18/12/2021, <https://nomadicboys.com/gay-life-in-lebanon/> [geraadpleegd op 31/03/2022]

Oneworld, *Hoe veilig is Beiroet écht voor LHBTI+’ers*, 02/07/2019, <https://www.oneworld.nl/lezen/seks-gender/lhbt/hoe-veilig-is-beiroet-echt-voor-lhbti-ers/> [geraadpleegd op 04/11/2021]

OneWorld, *Gay in het Midden-Oosten: 'Wij willen vrij zijn, niet westers'*, 17/04/2020, <https://www.oneworld.nl/lezen/opinie/gay-in-het-midden-oosten-wij-willen-vrij-zijn-niet-westers/> [geraadpleegd op 04/11/2021]

Outright International, *The Global State of LGBTIQ organising: the right to register*, 07/08/2018, [The Global State of LGBTIQ Organising: The Right to Register | OutRight Action International \(outrightinternational.org\)](https://www.outrightinternational.org/the-global-state-of-lgbtiq-organising-the-right-to-register) [geraadpleegd op 29/11/2021]

Pew Research Center, *The Global Divide on Homosexuality*, 04/06/2013, <https://www.pewresearch.org/global/2013/06/04/the-global-divide-on-homosexuality/> [geraadpleegd op 17/12/2021]

PinkNews, *Lebanon allows trans man to legally change his gender*, 28/01/2016, <https://www.pinknews.co.uk/2016/01/28/lebanon-allows-trans-man-to-legally-change-his-gender/> [geraadpleegd op 03/12/2021]

PinkNews, *Lebanese politicians call for decriminalisation of gay sex*, 14/03/2018, [Lebanese politicians call for decriminalisation of gay sex \(pinknews.co.uk\)](https://www.pinknews.co.uk/2018/03/14/lebanese-politicians-call-for-decriminalisation-of-gay-sex/) [geraadpleegd op 03/12/2021]

Proud Lebanon, *About Us*, s.d. [2022], <http://proudlebanon.org/about-us/> [geraadpleegd op 31/03/2022]

Queer.de, *Urteil im Libanon: Ausgelebte Homosexualität keine Straftat, sondern, Grundrecht*, 31/01/2017, https://www.queer.de/detail.php?article_id=28116 [geraadpleegd op 04/11/2021]

Queerty via Winq, *Libanon voert anale onderzoeken uit op homoseksuelen*, 18/07/2014, <https://winq.nl/articles/222267/libanon-voert-anale-onderzoeken-uit-op-homoseksuelen/> [geraadpleegd op 04/11/2021]

Radio France Internationale (RFI), *Liban: le constat d'impuissance de Hassane Diab dans un pays en pleine déliquescence*, 06/03/2021, <https://www.rfi.fr/fr/moyen-orient/20210306-liban-le-constat-d-impuissance-de-hassane-diab-dans-un-pays-en-pleine-d%C3%A9liquescence> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Republic of Lebanon, Ministry of Public Health, Lebanese Committee of Blood Transfusion, *Criteria for Blood Donor Selection*, 10/2015,

<https://www.moph.gov.lb/userfiles/files/Quality%26Safety/BloodTransfusion/DonorCriteriaEn%5B4%5D%5B3%5D.pdf> [geraadpleegd op 03/12/2021]

Reuters via Newsweek, *Lebanon: court allows trans man to legally change his gender*, 15/01/2016, <https://www.newsweek.com/transgender-lebanon-court-middle-east-416380> [geraadpleegd op 16/03/2022]

Reuters, *Lebanese central bank governor inflated assets as liabilities grew-audit*, 23/07/2020, <https://www.reuters.com/article/lebanon-crisis-centralbank/lebanese-central-bank-governor-inflated-assets-as-liabilities-grew-audit-idUSL5N2ET1QD> [geraadpleegd op 25/03/2022]

Reuters, *Lebanese newspaper The Daily Star closes*, 02/11/2021, <https://www.reuters.com/world/middle-east/lebanese-newspaper-daily-star-closes-2021-11-02/> [geraadpleegd op 25/03/2022]

Schmidt A., Sofer J., *Sexuality and Eroticism among Males in Moslem Societies*, New York: Routledge 1992.

Siker J. (ed.) (Beatie Jung P.), *The Roman Catholic Tradition in: Homosexuality and religion: an encyclopedia*, Westport/Londen, Greenwood Press, 2007

Siker J. (ed.) (Semirdjian E.), *Islam in: Homosexuality and religion: an encyclopedia*, Westport/Londen, Greenwood Press, 2007

Siker J. (ed.) (Siker J.), *Bible in: Homosexuality and religion: an encyclopedia*, Westport/Londen, Greenwood Press, 2007

Siker, J. (ed.) (Siker J.), *Eastern Orthodox Christianity in: Homosexuality and religion: an encyclopedia*, Westport/Londen, Greenwood Press, 2007

Slate (El Khoury B.), *Droits LGBT: des juges confortent l'exception libanaise en contournant la loi*, 10/04/2014, <http://www.slate.fr/monde/85539/lgbt-exception-liban> [geraadpleegd op 04/11/2021]

Special Broadcasting Service (SBS), *Grindr has reportedly been banned in Lebanon*, 23/01/2019, <https://www.sbs.com.au/topics/pride/agenda/article/2019/01/23/grindr-has-reportedly-been-banned-lebanon> [geraadpleegd op 29/11/2021]

Stepfeed, *Nearly 100 Lebanese politicians openly support LGBTQ rights*, 05/05/2018, <https://stepfeed.com/nearly-100-lebanese-politicians-openly-support-lgbtq-rights-4354> [geraadpleegd op 17/12/2021]

Tageschau, *Macron drängt im Libanon auf Reformen*, 01/09/2020, <https://www.tagesschau.de/ausland/macron-libanon-109.html> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Tagesschau, *Tote bei Ausschreitungen in Beirut*, 14/10/2021, <https://www.tagesschau.de/ausland/asien/proteste-libanon-107.html> [geraadpleegd op 23/03/2022]

Tagesschau, *Die Verlockung der lautlosen Macht*, 29/01/2022, <https://www.tagesschau.de/wirtschaft/finanzen/libanon-bitcoin-101.html> [geraadpleegd op 23/03/2022]

The Daily Beast, *Inside Georges Azzi's brave fight for LGBT rights in the Middle East*, 21/05/2018, <https://www.thedailybeast.com/inside-georges-azzis-brave-fight-for-lgbt-rights-in-the-middle-east> [geraadpleegd op 17/12/2021]

The Daily Star via Gay & Lesbian Archives of the Pacific Northwest (GLAPN), *Two lesbians arrested for 'unnatural' sex*, 23/08/2002, <http://www.glapn.org/sodomylaws/world/lebanon/lbnews001.htm> [geraadpleegd op 01/12/2021]

The Economist, *Laws of Natura. Gay Rights in Lebanon*, 14/03/2014, <https://www.economist.com/pomegranate/2014/03/14/laws-of-nature> [geraadpleegd op 01/12/2021]

The Economist, *How homosexuality became a crime in the Middle East*, 06/06/2018, <https://www.economist.com/open-future/2018/06/06/how-homosexuality-became-a-crime-in-the-middle-east> [geraadpleegd op 29/03/2022]

The Economist, *For the first time, Lebanon defaults on its debts*, 14/03/2020, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2020/03/12/for-the-first-time-lebanon-defaults-on-its-debts> [geraadpleegd op 24/03/2022]

- The Guardian, *Interview: Rabih Alameddine: 'I think we lose something once we get accepted'*, 09/10/2016, <https://www.theguardian.com/books/2016/oct/09/rabih-alameddine-the-angel-of-history> [geraadpleegd op 17/12/2021]
- The Huffington Post, *Lebanon says: being gay is not a disease and needs no treatment*, 12/07/2013, https://www.huffingtonpost.co.uk/dan-littauer/gay-treatment-lebanon_b_3585192.html [geraadpleegd op 01/12/2021]
- The Huffington Post, *Lebanon: being gay is not a crime nor against nature*, 04/05/2014, https://www.huffingtonpost.co.uk/dan-littauer/lebanon-gay-rights_b_4896786.html [geraadpleegd op 03/12/2021]
- The Independent, *Lebanon blocks Grindr in latest attack on LGBT+ community*, 28/05/2019, <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/grindr-lebanon-ban-lgbt-rights-dating-app-gay-a8933556.html> [geraadpleegd op 29/11/2021]
- The Legal Agenda, *Torture at every stage: the unofficial narrative of the hammam al-Agha raid*, 12/11/2014, <https://english.legal-agenda.com/torture-at-every-stage-the-unofficial-narrative-of-the-hammam-al-agma-raid/> [geraadpleegd op 23/12/2021]
- The Legal Agenda, *Sex change in new court ruling: respect for the right of the individual to change his or her condition*, 11/01/2016, <https://legal-agenda.com/%d8%aa%d8%ba%d9%8a%d9%8a%d8%b1-%d8%a7%d9%84%d8%ac%d9%86%d8%b3-%d9%81%d9%8a-%d8%ad%d9%83%d9%85-%d9%82%d8%b6%d8%a7%d8%a6%d9%8a-%d8%ac%d8%af%d9%8a%d8%af-%d8%a7%d8%ad%d8%aa%d8%b1%d8%a7%d9%85-%d8%ad%d9%82/> [geraadpleegd op 03/12/2021]
- The Markaz Review, *Beirut Drag Queens lead the way for Arab LGBTQ+ visibility*, 08/08/2021, <https://themarkaz.org/beirut-drag-queens-lead-the-way-lgbtq-visibility/> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- The Modern Novel, *Rabih Alameddine*, s.d. [2022], <https://www.themodernnovel.org/asia/arab/lebanon/rabih-alameddine/> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- The New Arab, *Empowerment is underway, despite Nasrallah's homophobia and misogyny*, 03/04/2017, <https://english.alaraby.co.uk/opinion/empowerment-underway-despite-nasrallahs-homophobia-and-misogyny> [geraadpleegd op 29/03/2022]
- The New Humanitarian, *Lebanon: Homosexuals still facing discrimination*, 07/12/2005, <https://www.thenewhumanitarian.org/report/25789/lebanon-homosexuals-still-facing-discrimination> [geraadpleegd op 04/11/2021]
- The New York Times, *Beirut, the Provincetown of the Middle East*, 29/07/2009, <https://www.nytimes.com/2009/08/02/travel/02gaybeirut.html> [geraadpleegd op 17/12/2021]
- The New York Times, *Lebanon is known as gay friendly, but pride week was shut down*, 16/05/2018, <https://www.nytimes.com/2018/05/16/world/middleeast/lebanon-beirut-gay-pride.html> [geraadpleegd op 03/12/2021]
- The New York Times, *Lebanon, mired in crises, turns to a professor as Prime Minister*, 20/12/2019, <https://www.nytimes.com/2019/12/19/world/middleeast/lebanon-prime-minister-hassan-diab.html> [geraadpleegd op 24/03/2022]
- The New York Times, *Clashes erupt in Beirut at Blast protest as Lebanon's anger boils over*, 08/08/2020, <https://www.nytimes.com/2020/08/08/world/middleeast/Beirut-explosion-protests-lebanon.html> [geraadpleegd op 25/03/2022]
- The Telegraph, *Pope Francis says transsexuals and gay people should be embraced by the Catholic church*, 04/10/2016, <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/10/04/pope-francis-says-transsexuals-and-gay-people-should-be-embraced/> [geraadpleegd op 30/03/2022]
- The Washington Post, *Beirut's fearless drag queens defy Middle Eastern Conservatism*, 28/01/2019, https://www.washingtonpost.com/world/beirut-fearless-drag-queens-belie-middle-eastern-conservatism/2019/01/26/2a7abcd4-ffb7-11e8-a17e-162b712e8fc2_story.html [geraadpleegd op 17/12/2021]
- Time, *This Revolution has raised the bar. How Lebanon's protests have created a surprising space for LGTB rights*, 13/11/2019, <https://time.com/5726465/lgbt-issues-lebanon-protests/> [geraadpleegd op 17/12/2021]

- Tin L.-G. (ed.) (Hamel C.), *Islam in Dictionnaire de l'Homophobie*, Parijs : PUF, 2003
- Tin L.-G. (ed.) (Plagne N.), *Orthodoxie in Dictionnaire de l'Homophobie*, Parijs : PUF, 2003
- Tin L.-G. (ed.) (Revol T.), *Bible in Dictionnaire de l'Homophobie*, Parijs : PUF, 2003
- Trouw, *Beiroet verdraagt homo's – een beetje*, 30/05/2006, <https://www.trouw.nl/nieuws/beiroet-verdraagt-homo-s-een-beetje~b3fbd929/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.be%2F> [geraadpleegd op 04/11/2021]
- Trouw, *Bescherm homo's, ook tegen uitzetting*, 20/11/2007, <https://www.trouw.nl/nieuws/bescherm-homo-s-ook-tegen-uitzetting~b6dbae7a/> [geraadpleegd op 05/11/2021]
- Trust Conference, *Tarek Zeidan*, s.d. [2022], <https://www.trustconference.com/profile/index2.html?id=e8037f15-c55d-49e5-ab72-3841d357270b> [geraadpleegd op 31/03/2022]
- United Nations Human Rights Council, *Report of the Working group of the Universal Periodic Review: Lebanon*, 22/12/2015, https://www.upr-info.org/sites/default/files/document/lebanon/session_23_-_november_2015/a_hrc_31_5_e.pdf [geraadpleegd op 15/03/2022]
- United States Department of State (USDOS), *2020 Country Reports on Human Rights Practices: Lebanon*, 30/03/2021, <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/lebanon/> [geraadpleegd op 10/03/2022]
- Variety, *'Uncle Frank' Star Peter Macdissi talks working with partner Alan Ball on the Indie Gay Drama*, 24/11/2020, <https://variety.com/2020/film/news/uncle-frank-peter-macdissi-alan-ball-1234836460/> [geraadpleegd op 17/12/2021]
- Voice of America (VOA), *Lebanon contracts New York Firm for Forensic Audit of Central Bank*, 21/07/2020, <https://www.voanews.com/a/middle-east-lebanon-contracts-new-york-firm-forensic-audit-central-bank/6193184.html> [geraadpleegd op 25/03/2022]
- VRT, *Homo's in een monogame relatie mogen binnenkort bloed geven in Nederland. Hoe werkt het bij ons?* 12/03/2021, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/03/12/in-nederland-mogen-homo-s-in-een-monogame-relatie-voortaan-bloed/> [geraadpleegd op 30/03/2021]
- Whitaker B., *Unspeakable Love, Gay and Lesbian Life in the Middle East*, London: Saqi, 2006.
- Whitman College, *Elyse Semerdjian*, s.d. [2022], <https://www.whitman.edu/academics/majors-and-minors/history/history-faculty/elyse-semerdjian> [geraadpleegd op 29/03/2022]
- Ynet News, *Lebanon: homosexuals no longer 'perverts', but still target*, 16/05/2013, <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4380690,00.html> [geraadpleegd op 01/12/2021]